

Başlarken...

Dünyadan ve Türkiye'den güncel hukuki gelişme ve haberlere yer verdiğimiz Hukuk Bültenimizin Eylül sayısını sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyuyoruz.

Bültenimizde yer alan içerik yalnızca bilgi verme amaçlı olup konulara ilişkin detaylı bilgiler için bizimle irtibata geçmenizden memnuniyet duyacağız.

Ekim ayında görüşmek üzere!

Editörler

Burcu Çelik Gökçen
Osman Serhat Demirci

İşgücü Piyasalarına Yönelik Rekabet Kurulu Kararları Işığında İK Uyum Riskleri

Bilindiği üzere “rekabet hukuku” denildiğinde uzun yıllar boyunca fiyatlandırma, satış stratejileri ve dağıtım ilişkileri akla gelirdi. Son yıllarda ise rekabet otoritelerinin odağı giderek işgücü piyasalarına yöneliyor ve bu değişim insan kaynakları departmanlarını rekabet hukuku uyumunun doğrudan aktörlerinden biri hâline getiriyor. Bu yaklaşımın temelinde, işverenlerin yalnızca ürün ve hizmet satarken değil, nitelikli işgücünü çekmeye çalışırken de birbirleriyle rekabet ettiği kabulü yatıyor. (Sayfa 2)

İmar Planı Değişikliği Sonucunda Ortaya Çıkan Değer Artışı ve Değer Artış Payı

İmar planları, bir taşınmazın yalnızca fiziksel kullanım biçimini belirleyen teknik belgeler değildir. Hangi alanların konut, ticaret, sanayi, sosyal tesis veya yeşil alan olarak kullanılabilceği, yapılaşma koşulları, kat adedi, bina yüksekliği ve emsal gibi yapılaşmaya ilişkin ölçütler, imar planları aracılığıyla belirlenmektedir. Bu nedenle bir taşınmazın ekonomik değeri ile kendisine tanınan imar hakkı arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır. (Sayfa 5)

Borsa Dışı Pay Satışlarında SPK Onayı: 28.08.2026 Tarihli İlke Kararının Değerlendirilmesi

Payları borsada işlem gören bir şirkete yatırım yapan kişiler açısından şirketin mali durumu kadar ortaklık yapısı da önem taşımaktadır. Şirketin önemli ortaklarından birinin paylarını satması, bu ortağın şirketteki konumunu değiştirebildiği gibi diğer yatırımcıların şirkete ilişkin değerlendirmelerini de etkileyebilmektedir. Bu nedenle büyük ortakların pay satışları, yalnızca alıcı ile satıcı arasındaki ilişkiyi ilgilendiren işlemler olarak görülmemektedir. Sermaye piyasası hukukunda kamuyu aydınlatma ilkesi, yatırım kararını etkileyebilecek bilgilerin yatırımcılara açıklanmasına dayanmaktadır. (Sayfa 8)

Tutuklama Tehdidi veya Serbest Bırakma Vaadi ile Alınan Şüpheli İfadesinin Delil Niteliği

Gözetimdeki şüphelinin ifadesi, Sulh Ceza Hakimliğine sevk edilmeden hemen önce veya bir başka deyişle özgürlüğüne ilişkin kararın hemen öncesinde alınmaktadır. Bu durum, ifadeyi alan görevliye fiziki bir müdahalede bulunmaksızın şüphelinin beyanını etkileyebilme imkanı tanımaktadır. Uygulamada “suçu kabul etmezsen tutuklanırsın” veya “olayı anlatırsan bugün serbest kalırsın” şeklindeki sözler, bu etkinin tipik görünümleridir. Öte yandan şüpheliye lehe hükümlerin hatırlatılması, bağlamına göre hukuka uygun bilgilendirme kapsamında değerlendirilmektedir. (Sayfa 12)

GÜNCEL HABERLER

Anayasa Mahkemesi'nden Zorunlu Arabuluculuk Dava Şartı ile İlgili Önemli Karar! (Sayfa 4)

Yargıtay'dan Doğum Tarihinin Düzeltilmesine İlişkin Önemli Karar! (Sayfa 11)

SPK, Borsa Dışı Pay Satışlarında Belirli Oranların Aşılmasını Kurul Onayına Bağladı! (Sayfa 18)

İŞGÜCÜ PİYASALARINA YÖNELİK REKABET KURULU KARARLARI IŞIĞINDA İK UYUM RİSKLERİ

1. Giriş

Bilindiği üzere “rekabet hukuku” denildiğinde uzun yıllar boyunca fiyatlandırma, satış stratejileri ve dağıtım ilişkileri akla gelirdi. Son yıllarda ise rekabet otoritelerinin odağı giderek işgücü piyasalarına yöneliyor ve bu değişim insan kaynakları departmanlarını rekabet hukuku uyumunun doğrudan aktörlerinden biri hâline getiriyor.

Bu yaklaşımın temelinde, işverenlerin yalnızca ürün ve hizmet satarken değil, nitelikli işgücünü çekmeye çalışırken de birbirleriyle rekabet ettiği kabulü yatıyor. Rakip işverenlerin ücret, yan haklar, çalışma modeli veya işe alım koşulları üzerinde koordinasyon sağlaması, çalışanların alternatif iş olanaklarını ve pazarlık gücünü azaltabilir. Bu nedenle aynı ürün pazarında faaliyet göstermeyen şirketler de işgücü bakımından rakip olabilir: Aynı yazılım mühendislerini istihdam etmek isteyen bir teknoloji şirketi ile bir finans kuruluşu buna örnektir.

Rekabet Kurulu'nun 21 Kasım 2024 tarihli ve 24-49/1087-RM(4) sayılı kararıyla [1] kabul edilen İş Gücü Piyasalarındaki Rekabet İhlallerine Yönelik Kılavuz, bu yaklaşımı sistematik bir çerçeveye oturtmuştur. Kılavuz, işgücü piyasalarının da 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un kapsamında olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

2. Çalışan Ayartmama Anlaşmaları

Çalışan ayartmama (*no-poach*) anlaşmaları, bir teşebbüsün diğerinin çalışanlarına iş teklif etmemesi, onları işe almaması veya işe almayı belirli koşullara bağlaması yönündeki mutabakatlardır. Yasağın açıkça “birbirimizin çalışanlarını işe almaya çağır” şeklinde kurulması şart değildir. Teklif öncesinde mevcut işverenden izin alınması, transferden önce diğer şirkete haber verilmesi veya yalnızca çalışan kendiliğinden başvurursa değerlendirme yapılması gibi düzenlemeler de somut olaya göre aynı nitelikte görülebilir. “Centil-

menlik” veya “sektör adabı” gibi ifadelerle kurulan gayriresmî anlayışlar da incelemeye konu olabilir. Kılavuz, çalışan ayartmama anlaşmalarını Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde ağır bir rekabet kısıtlaması olarak ele alıyor ve bunların amaç bakımından rekabeti kısıtlayıcı nitelik taşıyabileceğini kabul ediyor. Bu durumda her olayda ücretlerin fiilen ne kadar düştüğünün veya kaç çalışanın iş değiştiremediğinin ayrıca gösterilmesi gerekemeyebilir.

İK uygulamasındaki en tehlikeli yanlış, ihlalin ancak yazılı ve imzalı bir anlaşmayla ortaya çıkacağı düşüncesidir. 4054 sayılı Kanun bakımından “anlaşma” kavramı geniş yorumlanır; ortak iradeyi gösteren e-postalar, WhatsApp mesajları ve toplantı notları da değerlendirmeye alınabilir. “Biz sizden çalışan almıyoruz, siz de bizden almayın.” veya “Bu yıl zam oranını yüzde X'in üzerine çıkarmayalım.” gibi cümleler bu açıdan ciddi risk yaratır.

3. Ücret ve Çalışma Koşullarına İlişkin Bilgi Paylaşımı

İkinci önemli risk alanı; mevcut ücretler, ücret artış oranları, prim ve yan hak politikaları, ücret bantları ve işe alım hedefleri gibi rekabete hassas bilgilerin rakip işverenler arasında paylaşılmasıdır. Bu parametreler her şirket tarafından bağımsız belirlenmelidir; rakiplerin birbirlerinin planlarını öğrenmesi piyasadaki belirsizliği azaltarak paralel davranışı kolaylaştırır.

Bununla birlikte her ücret araştırması hukuka aykırı değildir. Bilginin güncelliği, ayırntı düzeyi ve şirket bazında ayrıştırılabilir olup olmadığı belirleyicidir. Bağımsız bir üçüncü tarafın yönettiği, yeterli sayıda şirketten toplanan, toplulaştırılmış ve geçmiş dönemi yansıtan veriler, iki rakibin güncel ücret tablolarını doğrudan paylaşmasından çok daha düşük risk taşır.

4. Son Kurul Kararlarının Gösterdiği Eğilim

Rekabet Kurulu'nun Kocaeli'de faaliyet

gösteren özel öğretim kurumları hakkındaki yürüttüğü soruşturmada, okulların eğitim ve yemek ücretlerinin yanı sıra işverenler arasında çalışan hareketliliğinin sınırlandırılıp sınırlandırılmadığı da incelendi. Dosya, 18 Nisan 2024 tarihli 24-19/435-180, 24-19/435-181, 24-19/435-182 ve 24-19/435-183 sayılı kararlar [2] başta olmak üzere çeşitli taraflar bakımından uzlaşmayla sonuçlandı. Dosyanın İK için en önemli dersi, sektörde olağan kabul edilen bir uygulamanın rekabet hukuku bakımından güvenli sayılamayacağıdır. Kurul'un 24 Nisan 2024 tarihli ve 24-20/466-196 sayılı [3] Fransız Liseleri kararında ise İstanbul'daki beş Fransız lisesinin kayıt ücretlerinin yanı sıra Türk öğretmenlerin ücretlerini belirlemede koordinasyon içinde olup olmadığı incelendi. Kurul, 4. maddenin ihlal edildiği sonucuna ulaşarak idari para cezası uygulamıştır. Söz konusu karar, çalışan ücretinin işverenlerce bağımsız belirlenmesi gereken temel bir rekabet parametresi olduğunu somut biçimde ortaya koymaktadır. Belirtmek gerekir ki uluslararası eğilim de aynı yöndedir, zira Avrupa Komisyonu'nun 2025 yılında sonuçlandırdığı Delivery Hero-Glovo soruşturmasında [4] çalışan almama düzenlemeleri ve rekabete hassas bilgi paylaşımı birlikte değerlendirilerek yüz milyonlarca avroyu aşan cezalar uygulandı. Kararda, taraflar arasındaki azınlık pay ilişkisinin çalışan ayartmama uygulamalarına otomatik bir meşruiyet sağlamadığı ortaya kondu. ABD'de de franchise sistemlerindeki personel transferi kısıtlamaları giderek daha fazla inceleniyor.

5. Sözleşmelerdeki Personel Almama Hükümleri

Her personel almama hükmü otomatik olarak ihlal teşkil etmez. Şirket devri, ortak girişim veya belirli bir proje kapsamında sınırlı sayıdaki kritik çalışan için geçici koruma öngörülebilir. Ancak hüküm esas işlemle gerçekten bağlantılı olmalı; kapsam, süre ve gereklilik bakımından işlemin gerektirdiğinden geniş bir yasak yaratmamalıdır. Bu nedenle teda-

rik, danışmanlık, franchise ve distribütörlük sözleşmelerindeki standart “ taraflar birbirlerinin çalışanlarını istihdam edemez” hükümleri otomatik olarak kullanılmalıdır. Vurgulamak gerekir ki işbu sorun, Türk Borçlar Kanunu'nun 444 ve devamı maddelerinde düzenlenen işveren ile çalışan arasındaki rekabet yasağından farklıdır. Rekabet hukukundaki no-poach problemi, birbirinden bağımsız işverenlerin kendi aralarında çalışan hareketliliğini sınırlamasıyla ortaya çıkar.

6. İK İçin Pratik Uyum Önerileri

İşgücü piyasasındaki ihlallerin önemli bir kısmı resmî bir kartel organizasyonundan değil, günlük iş akışındaki temaslardan doğar. Bu nedenle İK'nın şirketin rekabet hukuku uyum programına dâhil edilmesi ve şu adımların atılması önerilir: Rakiplerle görüşülemeyecek konuları (ücret, zam, bonus, çalışan transferi, işe alım planları) somut örneklerle sayan bir İK rekabet politikası hazırlanmalı, işe alım uzmanları, ücret ve yan hak ekipleri ve ilgili yöneticiler düzenli rekabet hukuku eğitimine dâhil edilmeli, mevcut sözleşmelerdeki personel almama hükümleri envanter hâ-

line getirilip amaç, süre ve kapsam bakımından gözden geçirilmeli, ücret araştırmalarında bağımsız üçüncü taraflar ve toplulaştırılmış veriler tercih edilmeli, sektörel toplantılarda ve WhatsApp gruplarında hassas bir konu açıldığında itiraz açıkça belirtilmeli ve gerekirse görüşmeden ayrılmalı, rakiplerle şüpheli bir temas fark edildiğinde konuyu gecikmeden hukuk ve uyum ekibine aktaran bir iç bildirim mekanizması kurulmalı. Aksa takdirde; Kanun'un 16. maddesi uyarınca 4. maddeyi ihlal eden teşebbüslere yıllık gayrisafi gelirlerinin yüzde onuna kadar idari para cezası uygulanabileceği gibi; ihlalde belirleyici etkisi tespit edilen yönetici veya çalışanlar bakımından da ayrıca yaptırım gündeme gelebilecektir. Bunun ötesinde yerinde incelemeler, yönetimin zaman kaybı, özel hukuk uyuşmazlıkları ve işveren markasına verilen zarar da ihlalin gerçek maliyetinin parçasıdır.

7. Sonuç

Rekabet Kurulu'nun son dönem kararları ve 2024 yılında yayımlanan Kılavuz, çalışanlar için rekabetin ürün ve hizmet piya-

salarındaki rekabet kadar ciddi biçimde ele alındığını gösteriyor. İK açısından temel ilke açıktır: Şirket, kimi işe alacağına ve çalışanlarını hangi koşullarla istihdam edeceğine rakiplerinden bağımsız olarak karar vermelidir. Bu nedenle rekabet hukuku uyum programları satış ve pazarlama birimleriyle sınırlı kalmamalı; işe alımdan ücret politikasına, benchmark çalışmalarından sözleşmelerdeki personel hükümlerine kadar tüm İK süreçlerini kapsamalıdır. İnsan kaynakları artık yalnızca bir “ çalışan yönetimi” fonksiyonu değil, şirketin rekabet hukuku riskinin yönetildiği en önemli alanlardan biridir.

Detaylı bilgi için;

Av. Melda İz

info@ozgunlaw.com

Kaynakça

1. Rekabet Kurulu'nun 21 Kasım 2024 tarihli ve 24-49/1087-RM(4) sayılı kararı
2. <https://www.rekabet.gov.tr/Karar?kararId=9c0d6472-68d3-4f0a-a168-13f9f6ba3ba0>
3. <https://www.rekabet.gov.tr/Karar?kararId=2e4bd6a2-6686-4283-98b5-0bdcc4d755ec>
4. <https://tr.euronews.com/2025/06/02/abden-tarihi-ceza-gida-teslimat-devlerine-kartel-suc-lamasi>

ANAYASA MAHKEMESİ'NDEN ZORUNLU ARABULUCULUK DAVA ŞARTI İLE İLGİLİ ÖNEMLİ KARAR!

Anayasa Mahkemesi, 2022/82055 numaralı Ulaş Özel Başvurusunda, arabuluculuk son tutanağında işe iade talebine yer verilmesine rağmen işe iade davasının zorunlu arabuluculuk dava şartı yokluğundan usulden reddedilmesini, Anayasa'nın 36. maddesi kapsamında mahkemeye erişim hakkının ihlali olarak değerlendirdi. 03.03.2026 tarihli Anayasa Mahkemesi kararı, 21.09.2026 tarihli Resmî Gazete'de yayımlandı.

Olayın Özeti

Bir güvenlik şirketinde özel güvenlik görevlisi olarak çalışan başvuru işçi, iş sözleşmesinin feshedilmesi üzerine 18.02.2020 tarihinde arabuluculuk bürosuna başvurmuştur. Başvuru formunda çeşitli işçilik alacaklarının yanı sıra boşta geçen süre ücreti ile işe başlatmama tazminatı talep edilmiş, ancak formdaki "işe iade" seçeneği işaretlenmemiştir. Karşı tarafın görüşmelere katılmaması nedeniyle anlaşma sağlanamamış; 24.02.2020 tarihli son tutanakta, başvuru vekilinin beyanı doğrultusunda uyuşmazlık konuları arasında işe iadeye de yer verilmiştir.

Başvurucunun açtığı işe iade davasında İzmir 11. İş Mahkemesi; davanın kabulüne, feshin geçersizliğine ve başvurunun işe iadesine karar vermiştir. İstinaf incelemesini yapan İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 15. Hukuk Dairesi ise; başvuruda hangi taleplerin arabuluculuğa konu edildiğinin açıkça gösterilmesi gerektiği, başvuru formunda işe iade seçeneğinin işaretlenmediği gerekçesiyle İlk Derece Mahkemesi kararını kaldırmış ve davayı dava şartı yokluğundan usulden, kesin olarak reddetmiştir.

AYM'nin Hukuki Değerlendirmesi

Anayasa Mahkemesi, 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 3. maddesinde öngörülen zorunlu arabuluculuk dava şartının kanuni dayanağı ve meşru bir amacı bulunduğunu kabul ederek, somut olayda müdahalenin ölçülü olup olmadığını incelemiştir. Mahkeme, 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun 17. maddesi uyarınca son tutanağın tarafların beyanlarına göre oluşturulmasının esas olduğunu; son tutanakta tarafların işe iade konusunda anlaşamadıklarının imza altına alınmasının, dava şartı olan arabuluculuğa başvurunun yerine getirildiğinin ispatı niteliğinde olduğunu vurgulamıştır.

Mahkeme ayrıca, başvurucunun son tutanaktaki beyanı ile feshin geçersizliğine bağlı mali sonuçlar olan işe başlatmama tazminatı ve boşta geçen süre ücretini de talep etmiş olmasını birlikte değerlendirerek, işe iade talebinin arabuluculuk görüşmelerine dâhil edilmediğinden söz edilemeyeceği sonucuna varmıştır.

Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi, Bölge Adliye Mahkemesi'nin dava şartının gerçekleşmediğine ilişkin yorumunun başvurucunun dava açmasını zorlaştıran, arabuluculuk şartına ilişkin kurallar bakımından aşırı şekilci bir yaklaşım olduğunu ve başvuru hedeften meşru amaçla orantılı olmayan ağır bir külfet yüklediğini tespit etmiştir. Mahkeme, başvurucunun mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine oybirliğiyle karar vererek yeniden yargılama yapılmak üzere kararın İzmir 11. İş Mahkemesi'ne gönderilmesine hükmetmiş; yeniden yargılamanın yeterli giderim sağlayacağı gerekçesiyle tazminat talebini ise reddetmiştir.

Neticeten karar, 02.06.2018 sonrasında yapılan arabuluculuk başvurularında dava şartının gerçekleşip gerçekleşmediğinin yalnızca başvuru formundaki işaretlemelere göre değil, son tutanaktaki beyanlar ve talep edilen kalemlerin bütünü gözetilerek değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koyması bakımından işe iade davaları yönünden önem taşımaktadır.

Kaynak: <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2022/82055>

İMAR PLANI DEĞİŞİKLİĞİ SONUCUNDA ORTAYA ÇIKAN DEĞER ARTIŞI VE DEĞER ARTIŞ PAYI

Giriş

İmar planları, bir taşınmazın yalnızca fiziksel kullanım biçimini belirleyen teknik belgeler değildir. Hangi alanların konut, ticaret, sanayi, sosyal tesis veya yeşil alan olarak kullanılabileceği, yapılaşma koşulları, kat adedi, bina yüksekliği ve emsal gibi yapılaşmaya ilişkin ölçütler, imar planları aracılığıyla belirlenmektedir. Bu nedenle bir taşınmazın ekonomik değeri ile kendisine tanınan imar hakkı arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır. Nitekim kent toprağının sınırlı ve çoğaltılamaz niteliği, imar kararlarının taşınmaz değerleri üzerindeki etkisini daha da belirgin hale getirmektedir. [1]

Bu ilişkinin özellikle imar planı değişiklikleri bakımından önemli bir sonucu vardır. Bir taşınmazın mevcut imar fonksiyonunun değiştirilmesi, yapılaşma koşullarının genişletilmesi veya daha yüksek yoğunlukta yapılaşmaya izin verilmesi, herhangi bir fiziksel müdahale gerçekleşmeden taşınmazın piyasa değerini yükseltebilmektedir. Başka bir ifadeyle, taşınmaz malikinin kendi emeğinden veya yaptığı bir yatırımdan kaynaklanmayan bir ekonomik değer, yalnızca kamu otoritesinin aldığı planlama kararı sonucunda ortaya çıkabilmektedir. İşte bu durum, literatürde “imar rantı” olarak ifade edilen olgunun temelini oluşturmaktadır. [2]

Kamu gücüyle meydana getirilen bu değer artışının tamamının taşınmaz malikinde bırakılıp bırakılmayacağı hususundaki güncel yaklaşım, belirli şartların gerçekleşmesi halinde söz konusu artış üzerinden “değer artış payı” alınması yönündedir.

I. İmar Rantı ve Değer Artış Payı

Rant; “bir mal veya paranın, belirli bir süre içinde emek verilmeksizin sağladığı gelir” şeklinde tanımlanmaktadır. Bu çerçevede taşınmaz rantı, sahibinin herhangi bir çabası veya katkısı olmaksızın ortaya çıkan değer artışlarını ifade etmektedir. İmar rantı kavramı, genel olarak bir taşın-

mazın imar kararları sonucunda ekonomik değer kazanmasını ifade etmek üzere kullanılmaktadır. Burada “rant” kavramının yalnızca ekonomik bir kazanç anlamında değil, kamu tarafından alınan bir planlama kararının özel mülkiyete konu taşınmaz üzerinde meydana getirdiği değer artışı bağlamında ele alınması gerekir.

14.02.2020 tarihli ve 7221 sayılı Kanunla yürürlüğe giren İmar Planı Değişikliğine Dair Değer Artış Payı Hakkında Yönetmelik ile değer artış payına ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.

Değer artış payı; yapı yoğunluğu, nüfus, bina yüksekliği ve kat adedi artışı veya fonksiyon değişikliği getiren uygulama imar planı değişiklikleri sonucunda taşınmaz değerinde meydana gelen artış üzerinden alınmaktadır. Değer artış payının matrahını, mevcut imar koşullarındaki taşınmaz değeri ile plan değişikliği sonrasında oluşacak değer arasındaki fark oluşturmakta; bu fark en az iki gayrimenkul değerlendirme kuruluştan biri tarafından tespit edilmektedir. Değer artışının tamamının kamuya aktarılması öngörüldüğünden DAP oranı %100'dür. Değer artış payı, plan değişikliği ve pay tutarının kesinleşmesiyle doğmakta; mükellefi ise plan değişikliğine konu taşınmazın maliklerinden oluşmaktadır. Ödeme, taşınmazın satışından veya yapı ruhsatı alınmasından önce gerçekleştirilmektedir. [1]

Değer artış payının, “şerefiye özellikleri taşıyan” bir mali yükümlülük niteliğinde olduğu kabul edilmektedir. Bu nitelendirme, değer artış payının hukuki niteliğinin ortaya konulması bakımından önem taşımaktadır. Şerefiye anlayışında, kamu faaliyeti veya kamu kararı sonucunda taşınmazın değerinde artış meydana gelen kişinin, bu artışın belirli bir bölümünü kamuya aktarması esas alınmaktadır.

Dolayısıyla değer artış payının temelinde yalnızca gelir elde etme amacı değil, kamu kararıyla meydana gelen ekonomik değerin kamu ile özel kişi arasında paylaşılması

düşüncesi bulunmaktadır. Bu yönüyle düzenleme, imar kararlarının meydana getirdiği ekonomik sonuçların kamu yararı bakımından yeniden değerlendirilmesine imkân sağlayan bir araç niteliğindedir. [3]

II. Değer Artış Payının Hesaplanması ve Değerleme Sorunu

Değer artış payı uygulamasındaki en önemli meselelerden biri, taşınmazda gerçekten imar planı değişikliğinden kaynaklanan ne kadar değer artışı meydana geldiğinin tespittir. Çünkü taşınmazların piyasa değeri yalnızca imar planındaki değişikliklere bağlı olarak değişmemektedir. Bölgedeki ulaşım yatırımları, nüfus hareketleri, ekonomik koşullar, çevredeki yapılaşma, arz-talep dengesi ve genel gayrimenkul piyasasındaki değişimler de taşınmazın değerini etkileyebilmektedir.

Bu nedenle sağlıklı bir değer artış payı hesabında esas mesele, plan değişikliği öncesindeki değer ile plan değişikliği sonrasında oluşan değer arasındaki farkın belirlenmesi ve bu farkın gerçekten plan değişikliğinden kaynaklanan kısmının ortaya konulmasıdır. Değerleme raporları, plan değişikliği öncesindeki mevcut durum ile değişiklik sonrasında öngörülen durum arasındaki farkı ortaya koymaktadır.

Güncel sistem, taşınmazın plan değişikliği öncesi ve sonrası değerlerinin yetkili değerlendirme kuruluşlarının çalışmaları ve kıymet takdir komisyonunun değerlendirmesi üzerinden belirlenmesini öngörmektedir.

İmar Planı Değişikliğine Dair Değer Artış Payı Uygulama Yönetmeliği m. 8/1 uyarınca, değerlendirme çalışması en az iki yetkili gayrimenkul değerlendirme raporu alınması gerekmektedir. Ayrıca belirtmek gerekir ki; birden fazla rapor bulunması halinde Yönetmeliğin 9/4. maddesi uyarınca; kıymet takdir komisyonunca değer artışı, en az iki yetkili kuruluş tarafından hazırlanan değerlendirme raporlarında belirtilen değerlerin aritmetik ortalama değerinden az olmamak üzere belirlenir.

Alınan raporlar arasında önemli derecede fark bulunuyorsa; Yönetmelik m. 9/5'e göre, raporlar arasında %20'den fazla fark bulunması ve komisyonun yaptığı inceleme sonucunda değer artışının gerçeği yansıtmadığını değerlendirmesi halinde, değerlendirme kuruluşlarından ek rapor veya yeniden rapor istenebilmektedir. Buna rağmen çözilemiyorsa, şartları dahilinde üçüncü bir yetkili değerlendirme kuruluşundan rapor alınması veya üniversitelerden/ilgili uzman kuruluşlardan görüş alınması da mümkündür.

Danıştay Altıncı Dairesi'nin 18.03.2024 tarihli, 2022/1428 E. ve 2024/1869 K. sayılı kararında da değerlendirme raporunun plan değişikliği sürecindeki yeri ve ilgili mevzuatın hangi tarihteki başvurular bakımından uygulanacağı ele alınmıştır. Kararda, somut olayın tabi olduğu geçiş hükümleri dikkate alınmaksızın yalnızca değer artış raporunun bulunmadığından bahisle plan değişikliğinin reddedilmesinin hukuka uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. [4]

Bu kararın ortaya koyduğu önemli nokta şudur: Değer artış payına ilişkin düzenleme, imar planının kendisinden bağımsız bir mali işlem olarak düşünülemez. Plan değişikliğinin hangi mevzuata tabi olduğu, başvurunun hangi tarihte yapıldığı ve değerlendirme sürecinin hangi aşamada gerçekleştirilmesi gerektiği birlikte değerlendirilmelidir.

III. Değer Artış Payının Hukuki Niteliği ve Mülkiyet Hakkı

Değer artış payı uygulamasının en tartışmalı yönlerinden biri, kamu tarafından alınan payın oranıdır. İlk düzenlemede imar planı değişikliği sonucunda ortaya çıkan değer artışının tamamının kamuya aktarılması öngörülmüştür. Ancak Anayasa Mahkemesi, 18.05.2023 tarihli, 2020/42 E., 2023/99 K. sayılı kararıyla "artan değerinin tamamı" yönündeki düzenlemeyi mülkiyet hakkı bakımından değerlendirmiş ve iptal etmiştir. [5]

Anayasa Mahkemesinin yaklaşımının temelinde, kamu yararı ile mülkiyet hakkı sahibi arasında makul bir denge kurulması gereği bulunmaktadır. İmar planı de-

ğişikliği sonucunda meydana gelen değer artışından kamuya pay aktarılması tek başına mülkiyet hakkına aykırı kabul edilmiştir; ancak değer artışının tamamının kamuya bırakılmasının ölçülülük bakımından ayrıca değerlendirilmesi gerektiği ortaya konulmuştur.

Bu karar sonrasında 3194 sayılı İmar Kanunu'nun Ek 8. maddesinde değişiklik yapılmış ve güncel sistemde belirli kapsam dahilindeki imar planı değişiklikleri sonucunda meydana gelen değer artışının %90'ının değer artış payı olarak alınması öngörülmüştür. 22.11.2025 tarihli ve 33085 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan yeni Yönetmelik de bu sistemin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir.

Burada dikkat edilmesi gereken husus, %90 oranının yalnızca "ranttan kamuya pay aktarılması" şeklinde ekonomik bir tercih olarak görülmemesidir. Oranın belirlenmesi aynı zamanda mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin sınırlarını da gündeme getirmektedir. Başka bir ifadeyle mesele yalnızca devletin ne kadar gelir elde edeceği değildir; kamu tarafından oluşturulan ekonomik değer ne ölçüde kamuya aktarılmasının Anayasa'nın mülkiyet hakkına ilişkin güvenceleriyle bağdaşacağı da değerlendirilmelidir.

Değer artış payının mülkiyet hakkı bakımından değerlendirilmesinde, yalnızca bir bedelin alınmasının mümkün olup olmadığı değil, alınan bedelin kapsamı ve taşınmaz maliki üzerinde doğurduğu ekonomik sonuç da dikkate alınmalıdır. Anayasa'nın 35. maddesi mülkiyet hakkını güvence altına almakla birlikte, bu hakkın kamu yararı amacıyla kanunla sınırlandırılmasına da imkan tanımaktadır. Ancak bu sınırlandırmanın, mülkiyet hakkının özünü zedeleyecek veya malike katlanamayacağı bir külfet yükleyecek boyuta ulaşmaması gerekir. Değer artış payı bakımından da kamu yararı ile malik tarafından taşınmaz üzerinde sahip olunan ekonomik menfaat arasında makul bir denge nin gözetilmesi zorunludur.

Nitekim Anayasa Mahkemesi, imar planı değişikliği sonucunda ortaya çıkan değer artışından kamuya pay aktarılmasını tek

başına mülkiyet hakkına aykırı görmemiş; ancak değer artışının tamamının kamuya bırakılmasını, taşınmaz malikine aşırı bir külfet yüklediği gerekçesiyle mülkiyet hakkıyla bağdaşmaz bulmuştur. Buradan hareketle, değer artış payının anayasal açıdan değerlendirilmesinde belirleyici olan hususun yalnızca kamuya bir pay aktarılması olmadığı, bu payın hangi değer üzerinden ve ne oranda hesaplandığı olduğu söylenebilir. Bu nedenle değerlendirme işleminin gerçek ve yalnızca plan değişikliğinden kaynaklanan değer artışını ortaya koyması ve malik üzerinde oluşan mali yükün ölçülü olması, mülkiyet hakkının korunması bakımından önem taşımaktadır.

IV. Değer Artış Payının Yapı Ruhsatı Alınmasına Etkisi

Değer artış payının ödenmesi, imar planı değişikliği sonucunda yapı ruhsatı alınabilmesi bakımından kanunda açıkça öngörülmüş bir şarttır. 3194 sayılı İmar Kanunu'nun Ek 8. maddesi uyarınca değer artış payı, en geç taşınmazın ilk satışı veya ruhsat aşamasında malik tarafından ödenmekte; ayrıca "değer artış payı ödenmeden yapı ruhsatı düzenlenemez" hükmü getirilmektedir. Bu nedenle, değer artış payı kapsamına giren bir imar planı değişikliği bakımından, söz konusu bedel ödenmeksizin yeni yapı ruhsatının düzenlenmesi kural olarak mümkün değildir.

Bu zorunluluk, değer artış payının peşin veya taksitle ödenebilmesi imkanından bağımsız olarak değerlendirilmelidir. Kanunda değer artış payı taksitlendirilmesine imkan tanınmış olmakla birlikte, değer artış payının tamamı ödenmeden yapı ruhsatı düzenlenemeyeceği açıkça hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla yalnızca taksitlendirme yapılması veya ilk taksidin ödenmesi, tek başına ruhsat alınabilmesi için yeterli değildir.

Bununla birlikte, değer artış payının ruhsat alınması bakımından zorunlu olması, idarece belirlenen bedelin her durumda tartışmasız ve kesin olduğu anlamına gelmemektedir. Değer artış payının hesaplanmasına ilişkin işleme karşı hukuki başvuru yollarının bulunması, ödeme zorunluluğundan ayrı bir mesele olarak değer-

lendirilmelidir. Başka bir ifadeyle, mevzuat yapı ruhsatının değer artış payının ödenmesine bağlanmasını öngörmekte; ancak bu durum, değer artış payı tutarının hukuka uygun şekilde belirlenmiş olması gerekliliğini ortadan kaldırmamaktadır.

Sonuç olarak, değer artış payı kapsamındaki bir imar planı değişikliği söz konusuysa, değer artış payı ödenmeden yapı ruhsatı alınması kural olarak mümkün değildir. İstisna olarak, emsal, inşaat alanı, yapı yüksekliği ve kullanım amacı değiştirilmemek kaydıyla gerçekleştirilen ruhsat tadilatları bakımından değer artış payı ödeme şartı uygulanmamaktadır.

V. Danıştay'ın Yaklaşımı

Değer artış payına ilişkin Danıştay kararları incelendiğinde, özellikle düzenlemenin uygulanma zamanı, değerlendirme süreci ve imar planı değişikliği ile değer artışı arasındaki ilişkinin önem taşıdığı görülmektedir.

Danıştay'ın imar planlarına ilişkin yerleşik yaklaşımında, plan değişikliklerinin kamu yararı, şehircilik ilkeleri ve planlama esasları yönünden incelenmesi gerektiği kabul edilmektedir. Bu nedenle bir plan değişikliğinin yalnızca taşınmazda ekonomik değer artışı meydana getirmesi veya bu değer artışı üzerinden kamuya pay aktarılması, plan değişikliğinin hukuka uygunluğu bakımından tek başına yeterli değildir.

Bu ayrımın korunması özellikle önemlidir.

Aksi halde değer artış payı, planlama kararının hukuki denetiminin yerine geçen bir "bedel ödeme" mekanizmasına dönüşebilir. Oysa hukuken yapılması gereken, önce plan değişikliğinin kamu yararına ve planlama ilkelerine uygun olup olmadığını, daha sonra ise bu değişiklik sonucunda gerçekten bir değer artışı meydana gelip gelmediğini ve bu artışın hangi yöntemle hesaplanacağını ayrı ayrı değerlendirmektir.

Sonuç

İmar planı değişikliği ile taşınmaz değerindeki artış arasındaki ilişki, günümüzde yalnızca şehircilik veya gayrimenkul piyasası bakımından değil, mülkiyet hakkı ve kamu maliyesi bakımından da önem taşıyan bir mesele haline gelmiştir. Bir taşınmazın imar fonksiyonunun değiştirilmesi veya yapılaşma koşullarının artırılması, kamu otoritesinin aldığı bir karar sonucunda özel mülkiyete konu malın ekonomik değerini önemli ölçüde yükseltebilmektedir.

Öte yandan sistemin en önemli hukuki sorunu, değer artışının nasıl hesaplanacağı ve kamuya aktarılacak payın mülkiyet hakkı ile kamu yararı arasında nasıl bir denge oluşturacağıdır. Anayasa Mahkemesi'nin 18.05.2023 tarihli, 2020/42 E. ve 2023/99 K. Sayılı kararı, bu dengenin göz ardı edilemeyeceğini açık biçimde ortaya koymuştur. Güncel düzenlemede değer artışının %90'ının alınmasının öngörülmesi ise tartışmayı sona erdirmekten ziyade, değer artış payının oranı, ölçülülük ilkesi ve değerlendirme yöntemlerinin hu-

kuki denetimi bakımından yeni tartışma alanları ortaya çıkarmaktadır.

Sonuç olarak değer artış payı uygulamasında asıl mesele, imar planı değişikliğiyle ortaya çıkan her türlü piyasa değer artışının kamuya aktarılması değildir. Hukuken üzerinde durulması gereken, kamu tarafından verilen yeni imar hakkının taşınmazda meydana getirdiği ekonomik değer artışının objektif biçimde belirlenmesi ve bu değer kamuya yararı ile mülkiyet hakkı arasında makul bir denge gözetilerek kamuya aktarılmasıdır. Bu nedenle değer artış payının gelecekteki uygulamalarında yalnızca tahsil edilen miktarın değil, plan değişikliğinin gerekçesinin, değerlendirme yönteminin, hesaplamanın dayanaklarının ve taşınmaz malikinin mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin ölçülülüğünün birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

Detaylı bilgi için;

Stj. Av. Fatma Şengün

info@ozgunlaw.com

Kaynakça

1. ERCAN, Erdem / ALPTEKİN, Esra, "İmar Rantı Vergisi Türü Olarak Değer Artış Payı: Güncel Veriler Işığında Tespit ve Öneriler", Maliye Dergisi S. 183, Temmuz-Aralık 2022
2. BAŞDOĞAN, S., "İmar Planı Değişikliğine Dair Değer Artış Payı Yönetmeliği ve Kamu Yararı İlişkisi", Mimarlık Dergisi, C. 58
3. Ezer, A. / Bülbül, D., "İmar Rantlarının Kamuya Kazandırılması: Uluslararası Örnekler Çerçevesinde Değer Artış Payı Düzenlemesinin Analizi", Sayıştay Dergisi, C. 33, S. 127, 2023.
4. Danıştay Altıncı Dairesi'nin 18.03.2024 tarihli, 2022/1428 E. ve 2024/1869 K. Sayılı kararı.
5. Anayasa Mahkemesi'nin 18.05.2023 tarihli 2020/42 E. ve 2023/99 K. Sayılı kararı.

BORSA DIŞI PAY SATIŞLARINDA SPK ONAYI: 28.08.2026 TARİHLİ İLKE KARARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

1. GİRİŞ

Payları borsada işlem gören bir şirkete yatırım yapan kişiler açısından şirketin mali durumu kadar ortaklık yapısı da önem taşımaktadır. Şirketin önemli ortaklarından birinin paylarını satması, bu ortağın şirketteki konumunu değiştirebildiği gibi diğer yatırımcıların şirkete ilişkin değerlendirmelerini de etkileyebilmektedir. Bu nedenle büyük ortakların pay satışları, yalnızca alıcı ile satıcı arasındaki ilişkiyi ilgilendiren işlemler olarak görülmemektedir.

Sermaye piyasası hukukunda kamuyu aydınlatma ilkesi, yatırım kararını etkileyebilecek bilgilerin yatırımcılara açıklanmasına dayanmaktadır. Bu ilkenin temelinde, şirket ve önemli ortakları hakkında bilgi sahibi olan kişilerle diğer yatırımcılar arasındaki bilgi farklılığının azaltılması bulunmaktadır. Öğretide de doğru, anlaşılır ve zamanında yapılan açıklamaların yatırımcıların korunmasına ve piyasanın güven içinde işlemesine katkı sağladığı belirtilmektedir. [1]

Sermaye Piyasası Kurulunun ("SPK" veya "Kurul") 28.08.2026 tarihli ve 52/1589 sayılı i-SPK 128.31 İlke Kararı, belirli ortakların borsa dışında gerçekleştirdikleri pay satışlarını yeni bir onay düzenine bağlamıştır. [2] Karar, 31.08.2026 tarihli ve 53/1590 sayılı i-SPK 128.31.a İlke Kararı ile tamamlanmış; payların borsada işlem gören niteliğe dönüştürülmesine ilişkin bir hüküm ile uygulama dışında bırakılan ortaklıklar açıklanmıştır. [3]

Bu yazımızda, söz konusu kararların pay satışlarına getirdiği değişiklikler, düzenlemenin kapsamına giren ortaklar ve işlemler ile pay satış bilgi formunun hukuki işlevi ele alınacaktır.

2. SPK'NIN 28.08.2026 TARİHLİ İLKE KARARI

SPK, 28.08.2026 tarihli ilke kararıyla belirli ortakların borsa dışında gerçekleştirdikleri pay satışlarını, şirketin fiili dola-

şımdaki pay oranına göre farklı esaslara bağlamıştır. Kararın satış oranlarını ve onay şartını düzenleyen kısmı şu şekildedir:

"VII-128.1 sayılı Pay Tebliği'nin (Pay Tebliği) 27. maddesinin birinci fıkrası kapsamındaki kişiler tarafından, herhangi bir 12 aylık dönemde;

- Fiili dolaşımdaki pay oranı % 50'nin üzerindeki ortaklıklar için ortaklık sermayesini temsil eden payların veya oy haklarının % 2'sinden fazlası,

- Fiili dolaşımdaki pay oranı % 50 ve bunun altındaki ortaklıklar için ortaklık sermayesini temsil eden payların veya oy haklarının % 4'ünden fazlası

özel emir, BİAŞ Toptan Satışlar Pazarı (TSP) veya virman/devir yöntemleri ile yapılan satışlar dahil, Borsa dışında satılamaz. Fiili dolaşımdaki pay oranı olarak, satışın yapıldığı tarihte geçerli olan fiili dolaşım oranı dikkate alınır.

Söz konusu oranları aşan tutarda payların anılan yöntemlerle devredilmek istenmesi halinde Pay Tebliği'nin 27. maddesinin beşinci fıkrası ile 15. maddesindeki şartlar uygulanmaksızın devir öncesi pay satış bilgi formu düzenlenir ve bu form Kurulun onayına sunulur." [2]

Kararın ilk paragrafındaki "satılamaz" ifadesi, devamındaki onay hükmüyle birlikte değerlendirildiğinde, belirlenen oranların üzerindeki satışların tamamen yasaklanmadığı anlaşılmaktadır. Bu oranların aşılması halinde satış, devir öncesinde pay satış bilgi formu hazırlanmasına ve Kurul onayının alınmasına bağlanmıştır.

Büyük ortakların pay satışlarında bilgi formu düzenlenmesi, bu kararla ilk kez getirilen bir yükümlülük değildir. Pay Tebliği'nin 27. maddesinde, belirli ortakların herhangi bir on iki aylık dönemde şirket sermayesinin yüzde onunu aşan borsa satışları için de bilgi formu ve

Kurul onayı öngörülmüştür. Buna karşılık toptan satışlar ve özel emir yoluyla yapılan satışlar, aynı maddenin sekizinci fıkrasında bu yükümlülüğün dışında bırakılmıştır. [4]

Yeni karar, bu yöntemleri de açıkça kapsama alarak borsa dışı satışlara yönelik ayrı bir onay mekanizması oluşturmuştur. Dolayısıyla Tebliğ'deki yüzde on oranı bütün satışlar bakımından değiştirilmemiş; ilke kararının kapsadığı işlemler için şirketin fiili dolaşım oranına bağlı farklı eşikler belirlenmiştir.

3. DÜZENLEMENİN KAPSAMINA GİREN ORTAKLAR VE İSTİSNALAR

İlke kararı, borsada pay sahibi olan bütün yatırımcılara uygulanmamaktadır. Kararın muhatapları, Pay Tebliği'nin 27. maddesinin birinci fıkrasında belirtilen ortaklardır.

Bu kapsamda ilk olarak, şirket sermayesinin yüzde yirmisinden fazlasına tek başına veya birlikte hareket ettiği kişilerle beraber doğrudan sahip olan ortaklar bulunmaktadır. Ayrıca yönetim kurulu üyelerinden en az birini seçme veya genel kurulda aday gösterme hakkı veren imtiyazlı payların sahipleri de düzenlemeye tabidir. [4]

Böylece kapsamın belirlenmesinde yalnızca ortağın sermayedeki payı esas alınmamaktadır. Payların sahibine sağladığı yönetsel imtiyazlar da aynı sonucu doğurabilmektedir. Örneğin şirket sermayesinin yüzde otuzuna sahip olan ortak, sermaye oranı nedeniyle kapsama girmektedir. Sermayenin yüzde beşine sahip olmakla birlikte yönetim kuruluna aday gösterme imtiyazı bulunan ortak ise imtiyazlı pay sahipliği nedeniyle düzenlemeye tabi olmaktadır.

Birlikte hareket etme ilişkisi de Tebliğ'de ayrıca düzenlenmiştir. İlgili ortağın kontrol ettiği şirketler ile tüzel kişi ortağı kontrol eden kişiler ve bunların kontrolünde ki şirketler bu kapsamda değerlendiril-

mehtedir. [4] Dolayısıyla sermaye oranına ilişkin inceleme, yalnızca tek bir kişinin adına kayıtlı paylarla sınırlı değildir.

Bununla birlikte 31.08.2026 tarihli tamamlayıcı kararlar bazı şirketler uygulamanın dışında bırakılmıştır. BIST 30 Endeksi'ne dahil ortaklıklar ile yönetim hakimiyetine Hazine ve Maliye Bakanlığı, Türkiye Varlık Fonu Yönetimi AŞ ve kamu kurumlarının doğrudan veya dolaylı olarak sahip olduğu ortaklıklarda, ilke kararındaki sınırlamalar ve şartlar uygulanmamaktadır. [3]

Bu istisna, yalnızca incelenen karar kapsamındaki yükümlülüklerle ilişkindir. İstisna kapsamındaki bir şirkete ait payların satılması, işlemi sermaye piyasası mevzuatındaki diğer yükümlülüklerden bütünüyle muaf hale getirmemektedir.

4. FİİLİ DOLAŞIM ORANI VE SATIŞ EŞİKLERİ

Kararda satış eşliğinin belirlenmesinde kullanılan temel kavram, "fiili dolaşımdaki pay oranı"dır. Fiili dolaşım oranı, şirketin halka açıklığını gösteren bir ölçüttür. Ancak bu oran, şirketin geçmişte halka arz ettiği payların oranıyla her zaman aynı değildir. Bazı paylar, sahiplerinin kimliği veya üzerlerindeki kısıtlamalar nedeniyle fiili dolaşım hesabının dışında tutulmaktadır.

Kurulun 03.09.2026 tarihli ve 54/1626 sayılı i-SPK.81.1 İlke Kararında bu oran, Merkezi Kayıt Kuruluşunun ("MKK") izleyebildiği fiili dolaşımdaki pay adedinin, izleyebildiği toplam pay adedine bölünmesiyle tanımlanmıştır. Şirketin geri aldığı paylar, belirli yönetici ve ortaklara ait paylar ile hukuken kısıtlı veya hacizli paylar, hesaplama dışında bırakılan pay grupları arasındadır. [5]

Bu nedenle bir payın geçmişte halka arz edilmiş olması, sürekli olarak fiili dolaşımda sayıldığı anlamına gelmemektedir. Payın sonradan kimin elinde bulunduğu ve üzerinde hangi kısıtlamaların oluştuğu, hesaplamanın sonucunu etkileyebilmektedir.

İncelenen satış düzenlemesinde fiili dola-

şım oranı, uygulanacak satış eşliğini belirlemektedir. Satış tarihinde bu oran yüzde ellinin üzerindeyse yüzde iki; yüzde elli veya altındaysa yüzde dört eşliği uygulanmaktadır. Bu eşikler, herhangi bir on iki aylık dönemde satılan ve şirket sermayesini temsil eden paylar veya oy hakları bakımından esas alınmaktadır. [2]

Burada iki farklı hesaplama söz konusudur. Fiili dolaşım oranı, yüzde iki veya yüzde dört eşiklerinden hangisinin uygulanacağını göstermektedir. Satış eşliği ise satıcının kendi payları üzerinden değil, şirket sermayesini temsil eden paylar veya oy hakları üzerinden hesaplanmaktadır.

Örneğin karar kapsamındaki ve istisnalarından yararlanmayan bir şirketin sermayesinin 100 milyon TL, fiili dolaşım oranının yüzde altmış olduğunu varsayalım. Bütün payların eşit oy hakkı taşıdığı bu örnekte, sermaye üzerinden hesaplanan satış eşliği 2 milyon TL nominal değerli paydır. Satıcının şirkette 30 milyon TL nominal değerli paya sahip olması, eşğin bu tutarın yüzde ikisi üzerinden hesaplanmasına yol açmamaktadır.

Aynı şirketin fiili dolaşım oranı yüzde kırk olsaydı, sermaye üzerinden hesaplanan eşik 4 milyon TL nominal değerli pay olacaktı. Fiili dolaşım oranının tam yüzde elli olması halinde de yüzde dört eşliği uygulanmaktadır.

Karar, tek bir satış işlemini değil, herhangi bir on iki aylık dönemde gerçekleştirilen satışları esas almaktadır. Bu nedenle satışın farklı tarihlerde küçük tutarlara bölünmesi, toplam satış miktarının değerlendirilmesini ortadan kaldırmamaktadır. Takvim yılının değişmesi de hesabı kendiliğinden sıfırlamamaktadır. Bununla birlikte 29.08.2026 tarihinden önce gerçekleştirilen borsa dışı satışlar, karardaki açık hüküm uyarınca bu hesaba dahil edilmemektedir. [2]

5. KARARDA SAYILAN SATIŞ VE TRANSFER YÖNTEMLERİ

Kararda özel emir, BİAŞ Toptan Satışlar Pazarı ("TSP") ve virman/devir yöntemleriyle yapılan satışlar açıkça sayılmıştır. Bu

kavramlar aynı işlemi ifade etmemektedir. Özel emir ve toptan satış, satışın gerçekleştirilme biçimini; virman ise payların hesaplar arasındaki aktarımını açıklamaktadır.

Özel emir yoluyla satışın ayırt edici özelliği, belirli fiyat ve miktardaki alım ve satım emirlerinin karşılıklı olarak eşleşmesidir. Borsa İstanbul'un güncel işleyişinde açıkladığı özel işlem bildirimi mekanizmasında, fiyat ve miktarı uyuşan emirler olağan emir defterine iletilmeden Borsaya bildirilmektedir. İşlem, Borsanın belirlediği koşullar altında gerçekleştirilmektedir.

TSP olarak anılan toptan satış işlemleri ise büyük miktardaki payların topluca satışına imkan vermektedir. Borsa İstanbul'un ilgili prosedürü, alıcıları önceden belirli olan veya olmayan bu satışların Borsada organize, güvenli ve şeffaf bir ortamda gerçekleştirilmesini düzenlemektedir. [6] Bir ortağın büyük bir pay grubunu önceden belirlenmiş bir alıcıya topluca satması, bu yönetime örnek oluşturmaktadır.

Dolayısıyla özel emir ve toptan satış işlemlerinin tamamını, teknik anlamda Borsa organizasyonunun dışında gerçekleşen işlemler olarak tanımlamak doğru değildir. Bununla birlikte ilke kararı, bu yöntemleri açıkça sayarak kendi kapsamına dahil etmiştir. İşlemin Borsa bünyesinde tamamlanması, tek başına ilke kararındaki onay şartını ortadan kaldırmamaktadır.

Virman ise payların bir hesaptan başka bir hesaba aktarılmasıdır. MKK'nın açıklamasına göre aktarım, sistem üzerinde nakit veya başka bir karşılığa bağlanmadan gerçekleştiriliyorsa serbest virman; payın teslimi ile ödemenin eş zamanlı yapılmasına dayanıyorsa şartlı virman söz konusudur. Serbest virman ifadesi, taraflar arasında satış bedeli bulunmadığını değil, aktarımın sistemde nasıl gerçekleştirildiğini açıklamaktadır.

Devir, pay üzerindeki hak sahipliğinin başka kişiye geçirilmesini ifade etmektedir. Satış sonucunda payların alıcının hesabına aktarılması, virman yoluyla yerine getirilen bir devir işlemidir. Buna karşılık

kişinin kendi adına açılmış iki yatırım hesabı arasındaki aktarımda, yalnızca hesabın değişmesi kendiliğinden satış oluşturmamaktadır.

Bu ayrımın sonucu olarak, her virman satış niteliğinde değildir; ancak bir satışın virman yoluyla tamamlanması da işlemi satış olmaktan çıkarmamaktadır. İlke kararı, virman veya devir yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilen satışları da kapsayarak, onay yükümlülüğünün yalnızca işlemin teknik biçimine bağlı olarak bertaraf edilmesini önlemektedir.

6. PAY SATIŞ BİLGİ FORMU VE KURUL ONAYI

Kararda belirlenen oranların üzerinde satış yapılması halinde, devirden önce pay satış bilgi formu düzenlenmesi ve Kurul onayının alınması öngörülmüştür. Bu nedenle onay başvurusunda bulunulması ile onayın alınması aynı hukuki sonucu doğurmamaktadır. Karar kapsamındaki devirlerin tamamlanması, Kurulca onaylanmış bilgi formunun bulunmasına bağlıdır. [2]

Pay satış bilgi formu, satışa ve ilgili şirkete ilişkin bilgilerin belirli bir düzen içinde açıklandığı belgedir. Kurulun yayımladığı örnekte şirketin ortaklık yapısı, satışa konu paylar, riskler ve finansal bilgiler gibi başlıklar bulunmaktadır. Satış geliri- nin şirkette kullanılacağı durumlara ilişkin açıklamalar da formda yer almaktadır.

Bu bilgiler, yatırımcının satışın niteliğini değerlendirmesine hizmet etmektedir. Özellikle mevcut bir ortağın kendi paylarını satmasıyla şirketin sermaye artırımını yoluyla kaynak elde etmesi, ekonomik bakımdan farklı işlemlerdir. Ortağın pay satışında bedel satıcıya ait olurken, sermaye artırımını yoluyla gerçekleştirilen satışta kaynak şirkete aktarılmaktadır. Satış gelirinin kullanımına ilişkin açıklamalar, bu ayrımın yatırımcı tarafından anlaşıl-

masını sağlamaktadır.

Bununla birlikte Kurul onayı, payların değerine veya yatırımın kazanç sağlayacağına ilişkin bir güvence değildir. Formun onaylanması, içerdiği bilgilerin Kurul tarafından garanti edildiği ya da satış fiyatının yatırımcı açısından uygun bulunduğu anlamına gelmemektedir. Kurulun standart formunda bu ayrım açıkça belirtilmiştir.

İlke kararında, kapsamdaki işlemler bakımından Pay Tebliği'nin 27. maddesinin beşinci fıkrası ile 15. maddesindeki şartların uygulanmayacağı da açıklanmıştır. [2] Böylece genel düzenlemedeki ilan ve bekleme şartlarının aynen uygulandığı bir süreç yerine, kararda belirtilen özel onay düzeni oluşturulmuştur. Bu hüküm, işlem hakkında başka düzenlemelerden doğan yükümlülükleri bütünüyle kaldıran bir muafiyet niteliğinde değildir.

31.08.2026 tarihli tamamlayıcı karar ise kapsamdaki ortaklara ait borsada işlem görmeyen nitelikteki payların, bilgi formu onaylanmadan borsada işlem gören niteliğe dönüştürülemeyeceğini düzenlemiştir. [3] Böylece onay şartı, satışın yanı sıra payların işlem gören niteliğe dönüştürülmesi aşamasıyla da ilişkilendirilmiştir.

Karar, yükümlülüğün muhataplarını da açıkça belirlemiştir. Onaysız devir yapılmamasına ilişkin sorumluluk, payını devreden ortakla birlikte devre aracılık eden yatırım kuruluşuna aittir. [3] Dolayısıyla düzenleme, yalnızca satış yapan ortağa yönelmemekte; işlemi gerçekleştiren yatırım kuruluşunu da aynı sürecin sorumlusu olarak kabul etmektedir.

7. SONUÇ

SPK'nın 28.08.2026 tarihli ilke kararı, belirli ortakların borsa dışı pay satışlarını, şirketin fiili dolaşım oranına bağlı bir onay düzenine bağlamıştır. Düzenlemenin temel sonucu, kapsamdaki satışların

belirlenen oranları aşması halinde devirden önce Kurulca onaylanmış pay satış bilgi formunun bulunmasıdır.

Karar bütün pay sahiplerine uygulanmakta; sermaye oranı veya yönetsel imtiyazları nedeniyle Pay Tebliği'nde tanımlanan ortakları kapsamaktadır. Özel emir, toptan satış ve virman gibi yöntemlerin açıkça sayılmasıyla, satışın farklı biçimlerde gerçekleştirilmesi de aynı düzen içinde ele alınmıştır. Tamamlayıcı kararlar getirilen istisnalar ise uygulamanın şirketler yönünden sınırlarını belirlemiştir.

Bu çerçevede düzenleme, payların devri- ni bütünüyle engelleyen bir yasak getirmemektedir. Belirli büyüklükteki satışları önceden bilgi formu hazırlanmasına ve Kurul onayına bağlamaktadır. Pay satış bilgi formu da satışın ve ilgili ortaklığın özelliklerini ortaya koyarak, yatırımcıların işlemi değerlendirmesine hizmet etmektedir.

Detaylı bilgi için;

Stj. Av. Alperen Furkan Balat

info@ozgunlaw.com

Kaynakça

1. ÇÖRTÜK, Orcan / ERTEN, Mustafa, "Türkiye'de Kamuyu Aydınlatmanın Sermaye Piyasasına Etkisi", İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, C. 45, S. 1, 2016, s. 65-77
2. Sermaye Piyasası Kurulu, 28.08.2026 tarihli ve 52/1589 sayılı i-SPK 128.31 İlke Kararına İlişkin Duyuru, 2026/54 sayılı Bülten, A/3, s. 1-2.
3. Sermaye Piyasası Kurulu, 31.08.2026 tarihli ve 53/1590 sayılı i-SPK 128.31.a İlke Kararına İlişkin Duyuru, 2026/55 sayılı Bülten, A/1, s. 1.
4. Pay Tebliği (VII-128.1), Resmî Gazete, 22.06.2013, S. 28685, m. 27. İlgili maddeyi ekleyen Pay Tebliği (VII-128.1)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (VII-128.1.d), Resmî Gazete, 24.07.2020, S. 31195, m. 1.
5. Sermaye Piyasası Kurulu, 03.09.2026 tarihli ve 54/1626 sayılı i-SPK.81.1 İlke Kararı, 08.09.2026 tarihli ve 2026/57 sayılı Bülten, A/2, s. 2.
6. Borsa İstanbul AŞ, Toptan Alış Satış İşlemlerine İlişkin Prosedür, 04.PRO.03, revizyon tarihi: 10.07.2026, revizyon no: 4, "Amaç" ve "Kapsam" bölümleri, s. 3.

YARGITAY'DAN DOĞUM TARİHİNİN DÜZELTİLMESİNE İLİŞKİN ÖNEMLİ KARAR!

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi'nin 14.05.2026 tarihli, 2026/4751E. ve 2026/5580 K. sayılı kararında, nüfus kaydındaki doğum tarihinin düzeltilmesine ilişkin kararı 3 Eylül 2026 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlandı. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, doğum tarihinin düzeltilmesinin soybağını kendiliğinden değiştirmeyeceğine ve ileride ortaya çıkabilecek nesep ihtilaflarının, nüfus kaydının gerçeğe uygun hale getirilmesine engel oluşturmayacağına hükmetti.

Dava Konusu Olay

Karara konu olayda, davacılar ortak çocuklarının nüfus kaydında yer alan doğum tarihinin gerçeği yansıtmadığını ileri sürerek, doğum tarihinin 11.03.2011 olarak düzeltilmesini talep etti. Eskişehir 3. Asliye Hukuk Mahkemesi ise yapılan yargılama sonucunda talebi reddetti. Mahkeme, doğum tarihinin düzeltilmesi halinde çocuğun soybağı bakımından birtakım sonuçların ortaya çıkabileceği ve bu durumun nesep konusunda ihtilaf yaratabileceği gerekçeyle davanın reddine karar verdi. Söz konusu karar 10.09.2013 tarihinde kesinleşti.

Dosyanın kanun yararına temyiz incelemesini yapan Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, nüfus kaydının düzeltilmesi davalarında mahkemelerin gerekli araştırmayı yapmasının zorunlu olduğunu vurguladı. Daireye göre, nüfus kayıtlarının doğru ve gerçeğe uygun tutulması kamu düzeniyle yakından ilgilidir. Bu nedenle hakim, tarafların talepleriyle bağlı kalmaksızın gerekli araştırmayı yapmalı ve elde edilen delillere göre karar vermelidir.

Yargıtay incelemesinde, davacı annenin eski eşi ile evliliğinin 23.01.2009 tarihinde sona erdiği, bu boşanmaya ilişkin yabancı mahkeme kararının Türkiye'de tanınması amacıyla açılan davanın da sonuçlandığı tespit edildi. Ayrıca çocuğun doğum belgeleri ile dosya kapsamında bulunan kemik grafilerinin incelenmesi sonucunda, çocuğun doğum tarihinin 11.03.2011 tarihiyle uyumlu olduğu belirlendi. Yargıtay, mevcut hukuki ve fiili durum karşısında doğum tarihinin düzeltilmesinin soybağını kendiliğinden değiştirmeyeceği değerlendirmesinde bulundu.

Daire ayrıca, doğum tarihinin düzeltilmesinin ileride doğabilecek nesep ihtilafları bakımından nüfus kaydının doğru hale getirilmesine engel teşkil etmeyeceğini belirtti. Soybağına ilişkin uyumsuzlukların ise ayrıca dava konusu yapılabileceğine dikkat çekti. Bu kapsamda, doğum tarihinin düzeltilmesi ile soybağının belirlenmesi veya değiştirilmesinin birbirinden farklı hukuki meseleler olduğu ortaya konuldu. Bu gerekçelerle Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, yerel mahkemenin davayı reddeden kararını usul ve yasaya aykırı bularak kanun yararına bozdu.

Sonuç

Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin kararı, nüfus kayıtlarının gerçeğe uygun tutulması ile soybağına ilişkin hukuki meselelerin birbirinden ayrı değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Kişinin gerçek doğum tarihinin tespit edilerek nüfus kaydının düzeltilmesi, tek başına soybağını değiştiren bir işlem olarak değerlendirilemez. Bu nedenle, ileride ortaya çıkabilecek soybağı uyumsuzlukları gerekçe gösterilerek gerçek doğum tarihinin nüfus kaydına geçirilmesinden kaçınılamaz. Verilen işbu karar, nüfus kayıtlarının doğruluğunun sağlanmasının kamu düzenine ilişkin niteliğini bir kez daha ortaya koyulması bakımından önem taşımaktadır.

Kaynak: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2026/09/20260903-4.pdf>

TUTUKLAMA TEHDİDİ VEYA SERBEST BIRAKMA VAADİ İLE ALINAN ŞÜPHELİ İFADESİNİN DELİL NİTELİĞİ

1. GİRİŞ

Gözetimdeki şüphelinin ifadesi, Sulh Ceza Hakimliğine sevk edilmeden hemen önce veya bir başka deyişle özgürlüğüne ilişkin kararın hemen öncesinde alınmaktadır. Bu durum, ifadeyi alan görevliye fiziki bir müdahalede bulunmaksızın şüphelinin beyanını etkileyebilme imkanı tanımaktadır. Uygulamada “suçu kabul etmezsen tutuklanırsın” veya “olayı anlatırsan bugün serbest kalırsın” şeklindeki sözler, bu etkinin tipik görünümleridir. Öte yandan şüpheliye lehe hükümlerin hatırlatılması, bağlamına göre hukuka uygun bilgilendirme kapsamında değerlendirilmektedir. İradeyi yönlendiren baskı ile hukuka uygun bilgilendirme arasındaki sınır, özellikle etkin pişmanlık hükümlerinin gündeme geldiği örgütlü suç soruşturmalarında belirsizleşmektedir.

İşbu çalışmada; öncelikle ifade alma ve sorguda özgür irade ilkesinin normatif dayanağı kısaca ortaya konulacak, ardından tutuklama tehdidi veya serbest bırakma vaadi ile belirli şekilde beyanda bulunulmasının hukuka aykırılığı Yargıtay kararları ışığında incelenecek, son olarak bu yolla alınan ifadenin delil niteliği değerlendirilecektir.

2. İFADE ALMA VE SORGU USULLERİNİN NORMATİF DAYANAĞI

İfade alma ve sorguda uyulacak temel kural 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun (“CMK”) 148. maddesinde yer almaktadır. Maddenin konuya ilişkin kısımları;

“(1) Şüphelinin ve sanığın beyanı özgür iradesine dayanmalıdır. Bunu engelleyici nitelikte (...) aldatma, cebir veya tehditte bulunma, bazı araçları kullanma gibi bedensel veya ruhsal müdahaleler yapılamaz. (2) Kanuna aykırı bir yarar vaat edilemez. (3) Yasak usullerle elde edilen ifadeler, rıza ile verilmiş olsa da delil

olarak değerlendirilemez.”

şeklinde dir.

Hükümdeki “gibi” ibaresinden anlaşıldığı üzere sayılan usuller örnekleyici niteliktedir ve kanunda sayılı örneklerle sınırlı değildir. Müdahalenin yasak usul niteliği taşıyıp taşımadığı, somut şüphelinin direncine göre değil, objektif ölçütlere göre belirlenmelidir. Bu nedenle nesnel olarak ortalama bir kişinin irade özgürlüğünü ortadan kaldırmaya elverişli olan bir yöntem, somut olayda dayanıklı bir şüphelinin iradesini etkilememiş olsa dahi yasak usul niteliğindedir [1].

Hükümün mehzarı olan Alman Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 136a paragrafının birinci fıkrası;

“Kötü muamele, bitap düşürme, bedensel müdahalelerde bulunma, ilaç verme, işkence, aldatma ya da hipnoz yoluyla şüphelinin iradi karar verme ve iradi hareket etme özgürlüğü engellenemez. Zorlama, yalnızca ceza muhakemesi hukukunun izin verdiği durumlarda mümkündür. Kanun hükümlerine göre tatbik edilmesine izin verilmeyen bir tedbir uygulamakla tehdit etmek ve kanunda öngörülmemiş bir yarar vaadinde bulunmak yasaktır” [2] şeklinde dir.

Hüküm, kanuna göre uygulanmasına izin verilmeyen bir tedbirle tehdit etmeyi ve kanunda öngörülmemiş bir yararı vaat etmeyi açıkça yasaklamaktadır. CMK'da bu ayrıntıya yer verilmiş olsa da iki kavramın aynı içerikte yorumlanması hükümün amacına uygundur.

İlkenin anayasal dayanağı, kimsenin kendisini suçlayan bir beyanda bulunmaya zorlanamayacağını düzenleyen Anayasa'nın 38/5. maddesi ile kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulguların delil olarak kabul edilemeyeceğini ön-

gören 38/6. maddesidir. Bu hükümler kişi özgürlüğüne ilişkin 19. madde ile birlikte değerlendirildiğinde, özgürlüğü kısıtlayan bir tedbirin beyan elde etmenin aracına dönüştürülmesi Anayasa ile bağdaşmamaktadır.

3. TUTUKLAMA TEHDİDİ VEYA SERBEST BIRAKMA VAADİ İLE BELİRLİ ŞEKİLDE BEYANDA BULUNULMASININ HUKUKA AYKIRILIĞI

3.1. Özgürlüğe İlişkin Kararlarda Yetki ve Tutuklamanın Kanuni Şartları

Tutuklamaya veya serbest bırakmaya ilişkin bir sözün hukuki niteliği, bu konularda kimin hangi şartlarla karar verebileceğinin tespitine bağlıdır. Gözetimdeki şüphelinin serbest bırakılması veya tutuklama istemiyle sulh ceza hakimliğine sevk edilmesi konusunda karar Cumhuriyet savcısına aittir. Koluk görevlisinin bu konuda bir yetkisi bulunmamaktadır. CMK'nın 100. maddesi uyarınca tutuklama kararı verilebilmesi için kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delillerin ve kaçma, delilleri karartma veya tanık üzerinde baskı yapma girişimi gibi bir tutuklama nedeninin bulunması, tedbirin ölçülü olması gerekmektedir. Soruşturma evresinde bu kararı Cumhuriyet savcısının istemi üzerine sulh ceza hakimi verir (CMK m. 101).

Bu düzenlemeler karşısında şüphelinin ikrar etmemesi, suçlamayı inkar etmesi veya susma hakkını kullanması kanunda sayılan tutuklama nedenlerinden hiçbirine karşılık gelmemektedir. Dolayısıyla tutuklama veya serbest bırakma kararı, şüphelinin beyanının içeriğine bağlanamaz. Cumhuriyet savcısı ve sulh ceza hakimi yetkilerini ancak kanunun öngördüğü amaç ve şartlar çerçevesinde kullanabilir.

3.2. Tutuklama Tehdidi

CMK'nın 148. maddesi anlamında tehdit, şüphelinin beyanda bulunmasını

sağlamak amacıyla kanunun izin verdiği sınırlar dışında bir işlem yapılacağına kendisine bildirilmesidir [3]. İstenilen yönde beyanda bulunmadığı takdirde şüpheliye veya yakınlarına bir kötülük yapılacağına söylenmesi [4] ile suçu inkar etmesi halinde cezasının artırılacağına bildirilmesi de bu kapsamdadır [5].

Somut olayda uygulanması mümkün olmayan tedbirle korkutma hususunda öğretide;

“Dolayısıyla ifadeyi alanın veya sorgulayanın, şüpheli veya sanığı, beyanda bulunmaması halinde hakkında, gerçekte mevcut olmayan veya mevcut olsa bile olayda uygulanmasına imkan bulunmayan, bir tedbirin uygulanacağı konusunda korkutarak, şüpheli veya sanığın özgür iradesini etkilemesi ve bu yolla beyanını elde etmesi, CMK’nun 148.maddesi anlamında tehdit kapsamında değerlendirilecektir.” [6]

şeklinde görüş bildirmektedir.

Bu tespitler karşısında **“ikrar etmezsen tutuklanırsın”** sözü, şüpheliye kanunen var olan bir tedbiri değil, ikrar etmemesi gerekçesiyle uygulanması hukuken mümkün olmayan bir tedbiri bildirmektedir. İnkâr halinde cezanın artırılacağına bildirilmesi gibi, inkar halinde tutuklanacağına söylenmesi de savunmanın içeriğini hukuken ona bağlanamayacak bir yaptırımın ölçütü haline getirmektedir. Konuşmadığı takdirde eşinin de gözaltına alınacağına bildirilmesi veya **“bu dosyada inkar edenlerin hepsi tutuklandı”** gibi sözler de şüpheliye tedbirin kendi beyanına bağlı olduğu izlenimini verdiği ölçüde **örtülü bir tutuklama tehdidi** oluşur.

Tehdidi yapan kişinin sıfatı, hukuka aykırılığın varlığını etkilememekle birlikte ağırlığı bakımından önem taşımaktadır. Tutuklama konusunda yetkisi bulunmayan kolluk görevlisinin tedbiri şüphelinin beyanına bağlaması, tehdidin yanında aldatma unsurunu da içerir. Zira kolluğun tutuklama kararı vermesi

veya tutuklamaya sevk etmesi mümkün değildir. Öte yandan, öğretilde; tutuklama yetkisini kullanmamayı şüphelinin ikrarına veya suç delillerinin yerini göstermesine bağlayan sulh ceza hâkiminin yasak sorgu kapsamında tehdit yöntemine başvurduğu ifade edilmektedir. [7].

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (“AİHM”) Merabishvili/Gürcistan kararında, tutuklu başvuranın gece vakti hücrelerinden çıkarılarak Başsavcı ile görüştürüldüğünü ve kendisinden yargılandığı suçlarla ilgisiz konularda bilgi istendiğini tespit etmiş; **tutukluluğun bu aşamada ağırlıklı olarak bilgi elde etmeye yönelik bir baskı aracına dönüştüğünü** kabul ederek AİHS’nin 5/1. maddesiyle bağlantılı olarak 18. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir [8].

3.3. Serbest Bırakma Vaadi

CMK’nın 148/2. maddesi kanuna aykırı bir yararın vaat edilemeyeceğini düzenlemektedir. Yararın hangi hallerde kanuna aykırı sayılacağı öğretide;

“Vaat edilen yararın hiç bir şekilde ya da somut olayda yerine getirilmesinin mümkün olmaması veya vaadde bulunanın yetkisi kapsamında bulunmaması, yararın kanuna aykırı olması anlamına gelir. (...) Benzer şekilde, ifade alanın veya sorgulayanın kendi yetkisine giren bir hususta, vaadde bulunması durumunda da, vaat edilen yarar kanuna aykırı bir yarar olarak yorumlanamaz. Ancak vaat edenin yetkisi kapsamında bulunmayan yararların vaat edilmesi, kanuna aykırı vaatte bulunma kapsamında değerlendirilecektir. (...) Ancak kanunda öngörülüş olsa dahi, bu yararların vaat edilmesinin kanuna uygun olarak değerlendirilebilmesi için; bu vaadin yetkili merciler tarafından yapılması ve onlara kanunen verilen takdir yetkisi içinde sonuçlanması gerekmektedir. Aksi takdirde vaat edilen yarar, kanunda öngörülüş olsa dahi, kanuna aykırı bir yarar vaadinde bulunma olarak değerlendirilecektir.” [9]

şeklinde açıklanmaktadır.

Serbest bırakma vaadi uygulamada **“doğruyu anlatırsan bugün çıkarsın”** veya **“şu isimleri verirsen tutuklanmazsın”** gibi sözlerle ortaya çıkmaktadır. Vaat kolluk tarafından yapıldığında hukuka aykırılık yetki yönünden açıktır. Öğretilde bu husus;

“Örneğin CMK m. 148’de sayılan bir diğer yasak usul olan kanuna aykırı bir yarar vaat etme de birçok zaman aldatma olarak kabul edilebilir. Gerçekten de örneğin ifade alanın şüpheliye konuşursa tutuklanmayacağını söylemesi aldatma olarak değerlendirilebilecektir; zira bir kişinin tutuklanma(ma)sı kolluk görevlisinin yetkisi dahilinde bir konu değildir. Buna karşın ifadeyi alanın kişiye tutuklanmaması için yardımcı olacağını söylemesi veya kanunlarda yer alan etkin pişmanlık gibi usuller hakkında şüphelinin bilgilendirilmesi, kanuna aykırı vaat kabul edilemez.” [10]

şeklinde ifade edilmektedir. Sorgulamayı yürüten görevlinin yetkisi dahilinde olmayan bir yararı vaat etmesi de kanuna aykırı yarar vaadi niteliğindedir [11]. Nitekim kolluk görevlisinin ikrar karşılığında cezanın erteleneceğini vaat etmesi, cezanın belirlenmesi mahkemenin yetkisinde olduğundan yasak sorgu yöntemidir.

Vaat Cumhuriyet savcısı veya hakim tarafından yapıldığında ise belirleyici olan, yukarıda aktarılan takdir yetkisi sınırıdır. Gözaltının veya tutukluluğun sona ermesi; suç şüphesinin derecesine, tutuklama nedenlerinin varlığına ve ölçülülüğe göre belirlenir. Şüphelinin ikrarı ise tutuklama ölçütleri arasında yer almamaktadır. Bu nedenle savcının veya hakimın serbest bırakmayı belirli içerikte bir beyana bağlaması, yetkinin kanunun öngörmediği bir amaçla kullanılması anlamına gelmesi nedeniyle kanuna aykırıdır.

Serbest bırakma vaadinin örtülü bir tehdit ve aldatma unsuru da taşıdığı öğretide;

“Şüpheli veya sanığa, suçunu ikrar etmesi halinde, serbest bırakılacağına vaat edilmesi, istenileni yapmadığı takdirde, hürriyetinden yoksun kalma halinin devam edeceği tehdidini de içermektedir ve bu vaadin yerine getirilmemesi aldatma anlamına da gelecektir.” [12]

şeklinde vurgulanmaktadır. Vaadin gerçeğe aykırı bir beyan karşılığında yapılması ise ayrı bir tehlike yaratmaktadır. Özgürlüğüne kavuşmak isteyen şüpheli işlemediği bir suç üstlenebilir veya sorgulayanın beklentisi doğrultusunda üçüncü kişileri suçlayabilir. Nitekim doktrinde; bir kimsenin suçsuz olduğu halde akrabalık ilişkisi veya merhamet duygusu gibi nedenlerle bir suç işlediğini ikrar edebileceği, ikrarın bu nedenle geçmişteki ispat değerini yitirdiği kabul edilmektedir [13]. CMK'nın 148/3. maddesi bu bakımdan bir ayırım yapmadığından, bu yolla alınan ifade, ifadede adı geçen diğer şüpheliler bakımından da delil olarak kullanılamaz.

3.4. Hukuka Uygun Bilgilendirme ile Tehdit ve Vaadin Ayrımı

Tutuklama tehdidinin ve serbest bırakma vaadinin yasak olması, şüpheliye hukuki durumu hakkında bilgi verilemeyeceği anlamına gelmemektedir. Yukarıda aktarılan görüşler uyarınca etkin pişmanlık gibi kanunda öngörülen lehe hükümler hakkında şüphelinin bilgilendirilmesi kanuna aykırı vaat değildir. Aynı şekilde TCK'nın 38/3. maddesi uyarınca azmettirenin açıklaması halinde ceza indiriminden yararlanabileceğinin şüpheliye söylenmesi veya Cumhuriyet savcısının uzlaştırma teklif etmesi de yasak usul değildir [14]. İkrarın cezanın belirlenmesine etkisi bakımından da öğretide;

“Dolayısıyla ifadeyi alanın veya sorgulayanın, şüpheli veya sanığa, olayın aydınlatılmasına yardımcı olmasının veya suçunu ikrar etmesinin, ceza belirlenirken lehine bir husus olarak gözönünde bulundurulabileceğini hatırlatmasının; bu konuda şüpheli veya sanığa bilgi vermesinin, kanuna aykırı yarar vaadinde

bulunma kapsamında değerlendirilmemesi gerektiği kanaatindeyiz.” [15]

şeklinde görüş bildirilmektedir.

Bu çerçevede somut olayda aşağıdaki hususların birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir;

- **Tedbirin beyanın içeriğine bağlanıp bağlanmadığı:** Şüpheliye tutuklama talebiyle Sulh Ceza Hakimliği'ne sevk edilebileceğinin açıklanması tek başına tehdit değildir. Ancak aynı bilginin **“ama konuşursan bu talep olmaz”** gibi telkinlerle ifadenin içeriğine bağlanması, şüphelinin iradesini etkilemeye yönelik olduğundan bilgilendirme sınırını aşmakta ve somut olayın koşullarına göre tehdit veya kanuna aykırı vaat anlamına gelmektedir.
- **Sözü söyleyenin tedbir hakkında karar verme yetkisi:** Yetkisiz kişinin tutuklama veya serbest bırakma konusundaki sözü, şüpheliyi yanıltmaya elverişlidir. Dolayısıyla kolluk görevlileri tarafından serbest bırakma vaadi verilmesi, aynı zamanda aldatma niteliğindedir.
- **Tutuklamanın kanuni şartlarının somut olayda bulunup bulunmadığı:** Şartları bulunmayan bir tedbirden söz edilmesi, gerçekte mevcut olmayan bir kötülükle korkutma anlamına gelir.

Sulh ceza hakiminin sorgu sırasında tutuklama şartlarını, delil durumunu ve adli kontrol seçeneklerini açıklaması meşru bir bilgilendirmedir. Hakimin ölçülülüğü gözeterek karar vermesi ile tutuklama kararını ikrar şartına bağlaması arasındaki fark, savunmanın içeriğinin özgürlüğün karşılığı haline getirilip getirilmediğidir.

3.5. Yargıtay Kararları Işığında Değerlendirme

Yargıtay, yasak sorgu usulü kavramını fiziki müdahalelerle sınırlamamakta, şüphelinin iradesini psikolojik yollarla etkileyen yöntemleri de CMK'nın 148. maddesi kapsamında değerlendirmek-

tedir. Susma hakkını kullanacağını bildiren sanıkla kolluk görevlisinin sohbet havasında yaptığı görüşmenin kayıt altına alındığı olaya ilişkin Yargıtay 1. Ceza Dairesi'nin 2003/3819 E., 2004/299 K. sayılı ve 16.02.2004 tarihli kararı;

“(...) 3842 Sayılı Kanun ile değişik CMUK'un 135/a maddesi yasak sorgu yöntemlerini tarif etmiştir. Yine 3842 Sayılı Kanun ile değişik CMUK'un 254/2. hükmü yer almaktadır. Bu düzenlemeler karşısında yasak sorgu yöntemleriyle elde edilen delillere itibar edilerek mahkûmiyet hükmü kurulamayacağı açıktır. Dosyadaki olayda, sanık C. kollukta ifade vermeyeceğini açıkça belirtmiştir. Buna rağmen, kendisiyle sohbet havasında yapılan mülakatın habersiz olarak videoya kaydedilmesi suretiyle, sanık aldatılarak özgür iradesiyle savunma yapması engellenmiştir. Bu nedenle, yasak sorgu yöntemleriyle elde edildiği anlaşılan videokasetin delil olarak hükme esas alınması mümkün değildir.” [16]

şeklinde.

Karar, şekli bir ifade alma işleminin varlığını aramamakta, işlevsel olarak sorgu niteliği taşıyan görüşmeleri de 148. madde kapsamında değerlendirmektedir. Bu yaklaşım karşısında ifade tutanağına geçmeyen, ifade öncesindeki bir görüşmede söylenen **“konuşursan çıkarısın”** sözü de sonradan alınan ifadenin özgür iradeye dayanıp dayanmadığını tartışmalı hale getirmektedir.

Kanunda açıkça sayılmayan baskı biçimlerinin de özgür iradeyi ortadan kaldırmayacağı, Yargıtay 7. Ceza Dairesi'nin 2014/16063 E., 2015/16872 K. sayılı ve 04.05.2015 tarihli kararına yazılan karşı oyda açıklanmıştır:

“(...) Esasen kollukta alınan ifade de yasa dışı elde edilen delilin baskısı ile alınmış bir ifadedir. (...) Hukuk ihlallerinin yapıldığı durumlarda bu ek güvenceler sağlanmadan verilen beyanın hangi saikle verildiğinden

emin olunamaz. (...) **Devletin kural dışı, haksız bir hareketi ile hukuksuz bir şekilde delil elde ettiği durumlarda, ancak bu güvenceler verilerek alınan bir ifadenin lekesiz ve yeni bir ifade olduğu ve ancak o zaman mahkumiyete esas alınabileceği ve bu surette adil yargılanma hakkının ihlal edilmediği kabul edilebilir.** Öte yandan CMK 148'de belirtildiği şekilde sanık ifadesinin özgür bir iradeye dayanması gerekir. (...) Çünkü devlet kişinin özel hayatının gizliliğini ihlal ederek hukuka aykırı delil elde etmiş, sanık aleyhine bir durum oluşturmuş ve bununla bireyi **köşeye sıkıştırmış** konumdadır. **Bu hal bir nevi yasak sorgu yöntemleri maddesinde tarif edilen "aldatma" veya ona benzer "gibi" tabirinin içine girecek bir durum olarak yorumlamak mümkünür.** (...) [17]

şeklinde.

Karşı oyda belirleyici görülen husus, **şüphelinin kendisini köşeye sıkıştırmış hissederek beyanda bulunmak zorunda kalıp kalmadığıdır.** Karşı oyda ayrıca bu durumda sonradan alınacak beyanın **"lekesiz ve yeni bir ifade"** sayılabilmesi için, önceki ifadenin dikkate alınmayacağına sanığa bildirilmesi ve müdafî yardımından yararlandırılması gibi ek güvencelerin sağlanması gerektiği vurgulanmıştır. Özgürlüğünü kaybetme endişesiyle beyanda bulunan şüphelinin durumu da bu ölçütle değerlendirilmelidir.

Vaat ile tehdidin birlikte kullanıldığı hallerde de yasak usulün varlığı söz konusudur. Askeri Yargıtay Daireler Kurulu'nun 21.12.1992 tarihli ve 145/146 sayılı kararına konu olaya ilişkin olarak öğretiler;

"Askeri Yargıtay kararına konu olan bir olayda; bir ölüm olayı ile ilgili olarak askeri savcı tarafından ifadesi alınan sanığa, **gerçeği söylediği takdirde kendisine yardımcı olunacağı, eyleminin tedbirsizlikle ölüm sebebiyet verme suçunu oluşturmasının mümkün olduğu, bu takdirde**

cezasının ertelenebileceği; aksi halde ise oturduğu çarşafın kefeni olabileceği söylenmiş, bunun üzerine sanık suçunu ikrar etmiştir. Askeri Yargıtay burada, yapılan eylemin mevzuat hakkında hiç bilgisi olmayan kişiye yapılan bir telkin olduğunu ve bunun da aldatma teşkil ettiğine ve elde edilen delillerin kullanılmayacağına hükmetmiştir. **Askeri Yargıtay her ne kadar buradaki eylemin, hukuki duruma yönelik bir aldatma olduğuna hükmetse de, aslında söz konusu eylem bir tehdittir.**" [18]

şeklinde açıklama yapılmıştır. Askeri Yargıtay'ın kararında her ne kadar yasak sorgunun niteliğine ilişkin hatalı değerlendirme yapılmışsa da; yetkiyi aşan bir vaadin ağır bir yaptırım tehdidiyle birlikte kullanıldığı hallerde iradenin ortadan kalkacağı ve alınan ifadenin yasak delil kapsamında olacağı kabul edilmiştir.

Öte yandan; Yargıtay Ceza Genel Kurulu, örgütlü suçlarda etkin pişmanlık hükümlerinin ifade sırasında hatırlatılmasını ve şüphelinin özgür iradesiyle bu hükümlerden yararlanmaya karar vermesini kanuna aykırı yarar vaadi olarak görmemekte, beyanın hukuka uygunluğunu ise vaat veya zorlamaya ilişkin somut bir iddianın bulunmamasına bağlamaktadır. Konuya ilişkin Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 2019/213 E., 2021/118 K. sayılı ve 17.03.2021 tarihli kararı;

"Etkin pişmanlık hükümleri kanunda failin cezasının kaldırılmasını veya cezada indirim yapılmasını öngören bir şahsi hal olarak düzenlendiğinden, örgütlü suçluluk kapsamında savunmasının alınması sırasında kişiye bu hükümlerin hatırlatılması CMK'nın 148. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan 'kanuna aykırı bir vaat' niteliğinde olmadığı gibi **kişinin de kendi iradesiyle bu hükümlerden yararlanmayı kabul ederek ifade vermesinde** ve bu ifadenin başka kişiler hakkında görülmekte olan davalarda adil yargılanma hakkına uygun olarak o davaların

sanığına etkin itiraz yolları tanınması suretiyle delil olarak kullanılmasında hukuka aykırılık bulunmamaktadır. (...) Dosyanın incelenmesinde; beyanları hükme esas alınan tanıkların kendi haklarında yürütülen soruşturmalarda müdafileri huzurundaki ifadelerinde kendi iradeleriyle beyanda bulunmuş olmaları, **aşamalarda herhangi bir kimse tarafından kendilerine kanuna aykırı vaatte bulunulduğuna ya da bu yönde zorlandıklarına dair delile dayanan somut iddialarının bulunmaması,** (...) hususları birlikte değerlendirildiğinde tanıkların dinlenilme usulleri ve bu beyanların değerlendirilerek hükme esas alınması açısından mahkeme hükmünün hukuka aykırı delile dayanmadığı anlaşılmaktadır." [19]

şeklinde.

Ancak önemle belirtmek gerekir ki; etkin pişmanlık hükümleri cezanın kaldırılmasını veya indirilmesini öngörmekte, tahliye ise doğrudan bir sonuç olarak düzenlenmemektedir. Bu nedenle etkin pişmanlıktan yararlanırsa serbest bırakılacağına vaat edilmesi veya istenen beyanı vermediği takdirde tutuklanacağına söylenmesi, Yargıtay'ın kanuni kabul ettiği hatırlatmanın kapsamında değildir. Kanuna aykırı vaat altında alınan beyan, ne ifadeyi veren ne de ifadede adı geçen üçüncü kişiler hakkında hükme esas alınabilir.

4. TUTUKLAMA TEHDİDİ VEYA SERBEST BIRAKMA VAADİ İLE ALINAN İFADENİN DELİL NİTELİĞİ

4.1. Mutlak Değerlendirme Yasağı

Hukuka aykırı delillere ilişkin kurallar Anayasa'nın 38/6. maddesi ile CMK'nın 206/2-a, 217/2, 230/1-b ve 289/1-i maddelerinde yer almaktadır. Yukarıda aktarılan 7. Ceza Dairesi kararına yazılan karşı oyda da bu hükümler birlikte değerlendirilerek hukuka aykırı bir delilin hükme esas alınmasının mümkün olmadığı belirtilmiştir. CMK'nın 148/3. maddesi ise **"rıza ile verilmiş olsa da"** ibaresiyle ihlalin ağır-

lığı ile kamu yararının tartışılmasına imkan tanımayan mutlak bir değerlendirmeye yasağı öngörmektedir. Bu kural- lar kamu düzenine ilişkin olup devletin insan onurunu koruma yükümlülüğü- nün bir yansımasıdır. Bu nedenle şüp- heli, ceza muhakemesindeki temel hak- larından feragat edemez [20]. İradeyi ortadan kaldıran yöntemlerle alınan ifade, CMK'nın 148/3. maddesi bulun- masaydı dahi işlemler teorisi uyarınca yok hükmünde sayılmalıdır [21]. Bu ifadeye ilişkin tutanak duruşmada oku- namayacağı gibi, ifadenin alınmasında hazır bulunan kişiler de işlem tanığı olarak dinlenemez [22]. Aksi halde tu- tanak yoluyla muhakeme dışına çıkarıl- an ifade, tanık beyanı yoluyla yeniden muhakemeye taşınmış olur.

Değerlendirme yasağı, ifadenin diğer delillerle doğrulanmasıyla da ortadan kalkmaz. İkrarın özgür iradeyle dayan- ması ile başka delillerle desteklenmesi birbirinden bağımsız ölçütlerdir. **Bu nedenle tutuklama tehdidi veya ser- best bırakma vaadiyle alınan bir ikrar- ın maddi delillerle desteklenmesi onu hukuka uygun hale getirmez.**

4.2. Yasak Usulün İspatı

Tutuklama tehdidi ve serbest bırakma vaadi çoğu zaman tanıksız ve kayıtsız ortamlarda gerçekleşmektedir. Yasak usulün tam olarak ispatlanmasının aranması, CMK'nın 148. maddesinin sağladığı korumayı zayıflatacaktır. Yasak usulün varlığına ilişkin şüp- he sanık yararına değerlendirilmeli, ancak somut bir olguya dayanmayan soyut iddialar bu sonucu doğurmamalıdır [23]. Bu doğrultuda; gözaltı süresi, şüphelinin ifadeden hemen sonra ser- best bırakılması veya tutuklama talebi- nin ifadenin içeriğine göre değişmesi gibi somut emarelerle şüpheli, iddiasını desteklediğinde, ifadenin özgür iradeyle verildiğini gösterme yükü iddia ma- kamına geçmelidir.

Kollukta tehdit veya vaat altında ifade veren şüphelinin daha sonra savcı veya hakim önünde benzer beyanda bulunması halinde, CMK'nın 148/4. maddesindeki doğrulamanın bir anlam

taşıyabilmesi yeni beyanın önceki mü- dahalenin etkisinden arınmış olmasına bağlıdır. Kollukta **“savcılıkta da aynısı- nı söylersen bırakılırsın”** vaadiyle kar- şılaştan şüphelinin birkaç saat sonra aynı anlatımı tekrarlaması, vaadin etki- sinin sona erdiğini değil, gereğinin ye- rine getirildiğini gösterebilir. Bu halde alınan sonraki beyanlar da hukuka ay- kırı olacaktır.

4.3. Zehirli Ağacın Meyvesi De Zehirlidir!

Tehdit veya vaat altında ifade veren şüphelinin suç eşyasının yerini göster- mesi veya suç ortaklarının isimlerini vermesi halinde, bu ifadeden hareketle ulaşılan delillerin akıbeti uzak etki so- runu olarak ortaya çıkmaktadır. Yargı- tay Ceza Genel Kurulu uzak etkiyi hu- kuka aykırı olarak alınan ifade örneği üzerinden benimsemiştir. Konuya iliş- kin Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 2005/7-144 E., 2005/150 K. sayılı ve 29.11.2005 tarihli kararı;

“Hukuka aykırı olarak sanıktan alı- nan ifadeden veya hukuka aykırı ya- pılmış bir ev araması sonucunda elde edilen delilden yola çıkılarak başka delillere ulaşılabilir. İşte bu durumda ortada hukuka aykırı delil niteliği taşıyan bir ifade veya arama sonucunda elde edilen bir delil var- dır ki bu deliller de yargılamada kul- lanılamaz. Hukuka aykırı yapılan arama sonucu elde edilen delili yar- gılamada kullanmamak yeterli de- ğildir. Bu deliller vasıtasıyla elde edi- len deliller de hukuka aykırı oldu- ğundan yargılamada kullanılmama- lıdır.” [24]

şeklindedir. Anayasa'nın 38/6. madde- si uyarınca dolaylı olarak elde edilen delillerin de yargılamada kullanıla- mayacağı kabul edilmektedir [25]. Zira te- meli hukuka aykırı olan bir delil vasıta- sıyla elde edilen diğer delillerin hükme esas alınması halinde hukuka aykırı uy- gulamaların önüne geçilmesi mümkün olmayacaktır. CMK'nın 148/3 ve 217/2. maddeleri ile Anayasa'nın 38/6. maddesi birlikte değerlendirildi- ğinde de, yasak yöntemlerle alınan be-

yandan hareketle dolaylı olarak ulaşı- lan delillerin hükme esas alınamayaca- ğı sonucuna ulaşılmaktadır. Uzak etki- nin kapsamı bakımından ise öğretide;

“Öte yandan burada söz konusu olan değerlendirme yasağı sadece delillerin hükme doğrudan esas teş- kil etmesi halini değil, bu delillerin başka bir araştırma bakımından da hareket noktası olması ihtimalini de içerir. Başka bir ifadeyle, hukuka ay- kırı delile dayanılarak elde edilen delil kararda doğrudan doğruya kullanılamayacağı gibi; bu dolaylı delile dayanılarak yeni araştırmala- ra girilmesi, örneğin bir kişi hak- kında soruşturma başlatılması da söz konusu olamaz.” [26]

şeklinde görüş bildirilmektedir. Bu husus, serbest bırakma vaadi karşılı- ğında verilen ve üçüncü kişileri suçla- yan ifadeler bakımından özellikle önem taşımaktadır.

Tutuklama tehdidi ve serbest bırakma vaadi, doğrudan irade özgürlüğünü hedef alan ve mutlak değerlendirme yasağına tabi müdahaleler olduğundan uzak etki bu haller bakımından da uy- gulanmalıdır. Mutlak bir değerlendir- me yasağının ihlal edildiği hallerde türev delil kullanılamayacağı gibi so- ruşturmanın başlatılması için gerekli başlangıç şüphesine de dayanak oluş- turamaz. Belirleyici olan, yasak ifade ile sonradan elde edilen delil arasındaki nedensellik bağıdır. Yasak ifadeden ba- ğımsız ve ondan önce başlamış bir so- ruşturma faaliyetiyle ulaşılan delil uzak etki kapsamında değildir. Buna karşılık, yasak usullerle alınan ifade doğrultu- suna elde edilen deliller, değerlendir- me yasağı kapsamındadır.

5. SONUÇ

Tutuklama; kuvvetli suç şüphesi, tutuk- lama nedeni ve ölçülülük şartlarına bağlıdır. Şüphelinin suçu ikrar etme- mesi, istenilen bilgileri ve isimleri ver- memesi veya susma hakkını kullanması bu şartlardan hiçbirini oluşturmamak- tadır. Bu nedenle tutuklamanın belirli içerikte bir beyana bağlanması

CMK'nın 148. maddesi anlamında tehdit niteliğindedir. Bu tehdit kolluk tarafından yapıldığında aynı zamanda aldatma niteliği taşımaktadır. Serbest bırakma vaadi ise kolluk bakımından yetki dışında kalan, savcı veya hakim bakımından yetkinin kanunun öngörmediği bir amaçla kullanılması anlamına gelen kanuna aykırı bir yarar vaadidir. Buna karşılık tutuklama şartlarının ve etkin pişmanlık ile TCK'nın 62. maddesi gibi lehe hükümlerin şüpheliye nesnel biçimde açıklanması meşru bir bilgilendirmedir. İki durumu ayıran temel ölçüt, özgürlüğe ilişkin sonucun beyanın içeriğine bağlanıp bağlanmadığıdır.

Yargıtay da etkin pişmanlık hükümlerinin hatırlatılmasını meşru sayarken; beyanın hukuka uygunluğunu kişinin kendi iradesiyle hareket etmesine ve kanuna aykırı vaat veya zorlamaya ilişkin somut bir iddianın bulunmamasına bağlamaktadır.

Tutuklama tehdidi veya serbest bırakma vaadiyle alınan ifade, CMK'nın 148/3. maddesi uyarınca rıza ile verilmiş olsa da delil olarak değerlendirilemez. Yasak mutlak olup ifadenin maddi delillerle doğrulanması sonucu değişir. Bu şekilde alınan ifade, ifadede adı geçen üçüncü kişiler bakımından da kullanılamaz. Sonradan tekrarlanan beyanlar ancak önceki müdahalenin etkisinden arındığı hallerde değerlendirilebilecek, bu ifadeden hareketle ulaşılan deliller ise **“zehirli ağacın mey-**

vesi de zehirlidir” ilkesi ve Yargıtay Ceza Genel Kurulunun kabulü doğrultusunda yargılamada kullanılamayacaktır.

Detaylı bilgi için;
Stj. Av. Osman Serhat Demirci
info@ozgunlaw.com

Kaynakça

1. Selek O., “Yargı Kararları Işığında Türk ve Alman Ceza Muhakemesi Hukukunda Yasak İfade Alma ve Sorgu Yöntemleri ve İspat Hukuku Boyutu”, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XXIII, S. 2, 2026, s. 945.
2. Selek, Yasak İfade Alma ve Sorgu Yöntemleri, s. 913.
3. Yaşar O., Uygulamalı ve Yorumlu Ceza Muhakemesi Kanunu, C. I: Madde 1-222, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2007, s. 744.
4. Demirbaş T., Soruşturma Evresinde Şüphelinin İfadesinin Alınması, 7. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024, s. 365.
5. Selek, Yasak İfade Alma ve Sorgu Yöntemleri, s. 932.
6. Altunkaş A., “Hukuka Aykırı Delil Teorisi Işığında İfade Alma ve Sorgu”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2006, s. 175.
7. Kaymaz S., Uygulamada ve Teoride Ceza Muhakemesinde Hukuka Aykırı (Yasak) Deliller, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 1997, s. 122.
8. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Merabishvili/Gürcistan [BD] kararı, Başvuru No: 72508/13, 28.11.2017.
9. Altunkaş, Hukuka Aykırı Delil Teorisi Işığında İfade Alma ve Sorgu, s. 185-186.
10. Karaaslan R., “Soruşturma Organları Hesabına Hareket Eden Özel Kişilerin Eylemlerinin Kamu Makamlarına Atfedilebilirliği – İfade Almada Yasak Usul Olan ‘Aldatma’ Örneği Üzerinden Bir İnceleme”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XXV, S. 2, 2021, s. 560, dn. 19.
11. Centel N. - Zafer H., Ceza Muhakemesi Hukuku, 21. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2022, s. 278.
12. Altunkaş, Hukuka Aykırı Delil Teorisi Işığında İfade Alma ve Sorgu, s. 185, dn. 508.
13. Toroslu N. - Feyzioğlu M., Ceza Muhakemesi Hukuku, 22. Baskı, Savaş Yayınları, Ankara, 2023, s. 225.
14. Özbek V. Ö. - Doğan K. - Bacaksız P., Ceza Muhakemesi Hukuku, 18. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2025, s. 222.
15. Altunkaş, Hukuka Aykırı Delil Teorisi Işığında İfade Alma ve Sorgu, s. 186, dn. 510.
16. Yargıtay 1. Ceza Dairesi'nin 2003/3819 E., 2004/299 K. sayılı ve 16.02.2004 tarihli kararı.
17. Yargıtay 7. Ceza Dairesi'nin 2014/16063 E., 2015/16872 K. sayılı ve 04.05.2015 tarihli kararına yazılan karşı oy.
18. Altunkaş, Hukuka Aykırı Delil Teorisi Işığında İfade Alma ve Sorgu, s. 175-176, dn. 480.
19. Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 2019/213 E., 2021/118 K. sayılı ve 17.03.2021 tarihli kararı.
20. Selek, Yasak İfade Alma ve Sorgu Yöntemleri, s. 947.
21. Centel - Zafer, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 278.
22. Demirbaş, Şüphelinin İfadesinin Alınması, s. 361.
23. Selek, Yasak İfade Alma ve Sorgu Yöntemleri, s. 945.
24. Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 2005/7-144 E., 2005/150 K. sayılı ve 29.11.2005 tarihli kararı.
25. Ünver Y. - Hakeri H., Ceza Muhakemesi Hukuku, C. III, 22. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2024, s. 1821.
26. Altunkaş, Hukuka Aykırı Delil Teorisi Işığında İfade Alma ve Sorgu, s. 211.

SPK, BORSA DIŞI PAY SATIŞLARINDA BELİRLİ ORANLARIN AŞILMASINI KURUL ONAYINA BAĞLADI!

Sermaye Piyasası Kurulu, 28.08.2026 tarihli ve 52/1589 sayılı i-SPK 128.31 İlke Kararı ile belirli ortakların borsa dışı pay satışlarına yeni esaslar getirdi. Kararla, belirlenen satış oranlarının aşılması halinde devir öncesinde pay satış bilgi formu hazırlanması ve Kurul onayının alınması zorunlu hale geldi.

Düzenleme, Pay Tebliği'nin 27. maddesi kapsamında, şirket sermayesinin yüzde yirmisinden fazlasına tek başına veya birlikte hareket ettiği kişilerle beraber doğrudan sahip olan ortakları kapsıyor. Yönetim kurulu üyelerinden en az birini seçme veya genel kurulda aday gösterme hakkı veren imtiyazlı payların sahipleri de düzenlemeye tabi bulunuyor.

Karara göre, satış tarihindeki fiili dolaşımdaki pay oranı yüzde ellinin üzerinde olan őirketlerde yüzde iki; yüzde elli ve altında olan őirketlerde ise yüzde dört eőiđi uygulanıyor. Bu oranlar, herhangi bir on iki aylık dönemde şirket sermayesini temsil eden paylar veya oy hakları üzerinden hesaplanıyor. Özel emir, Toptan Satışlar Pazarı ve virman/devir yöntemleriyle gerçekleştirilen satışlar da kapsama giriyor.

Belirlenen oranların üzerindeki satışlar tamamen yasaklanmıyor; işlemin gerçekleştirilmesi, bilgi formunun önceden onaylanmasına bağlanıyor. Onay olmadan kapsamdaki devirlerin tamamlanamamasına ilişkin sorumluluk, payını satan ortakla birlikte işleme aracılık eden yatırım kuruluşuna ait bulunuyor. Ayrıca 29.08.2026 tarihinden önceki borsa dışı satışlar, on iki aylık hesaplama dahil edilmiyor.

Kurulun 31.08.2026 tarihli tamamlayıcı kararıyla, kapsamdaki ortaklara ait borsada işlem görmeyen nitelikteki payların, bilgi formu onaylanmadan işlem gören niteliğe dönüőtürölemeyeceđi de düzenlendi.

Aynı kararla BIST 30 Endeksi'ne dahil şirketler ile yönetim hakimiyetine Hazine ve Maliye Bakanlığı, Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Aş ve kamu kurumlarının doğrudan veya dolaylı olarak sahip olduğu şirketler, bu sınırlama ve şartların dışında bırakıldı.

Kaynak: <https://spk.gov.tr/data/6a91fe798f95db1fb01ff364/2026-54.pdf>
<https://spk.gov.tr/data/6a959d0c8f95db2178a69d38/2026-55.pdf>

ÖZGÜN LAW

PROTECTING YOUR INTERESTS

Alanında uzman avukatlardan oluşan ekibi ile faaliyet gösteren Özgün Hukuk Bürosu, ulusal ve çok uluslu şirketlere hizmet vermektedir. Bu kapsamda, müvekkillerin ihtiyaçlarına olabilecek en kısa zamanda cevap verebilecek organizasyon yapısı kurulmuş olup, temel prensip müvekkillerin kıdemli avukat kadrosuyla her zaman iletişim kurabilmesi ve her konuda bilgi sahibi olmasının sağlanmasıdır.

Bankacılık ve finans, eğitim, sağlık, otomotiv, kimya ve savunma, teknoloji, enerji, maden, inşaat ve gayrimenkul sektörleri başta olmak üzere değişik iş ve ticaret sektörlerinde faaliyet gösteren kurumsal müvekkillere ve sivil toplum kuruluşlarına hizmet veren Özgün Hukuk, tüm müvekkilleri ile bir iş ortağı titizliği ile çalışmayı prensip edinmiştir.

Özgün Hukuk Bürosu, Türkiye'nin önde gelen finans kurum ve kuruluşlarına, şirketlere ve şahıslara Türkiye'de ve yurtdışında alacak tahsilatı konusunda hukuki hizmet sağlamaktadır. Bu kapsamda yurtdışına kaçırılan malvarlıklarının mal varlığı araştırması yapılarak tespit edilmesi ve alacağın bu yolla tahsil edilmesi hususunda hukuki hizmet verilmektedir.

Özgün Hukuk Bürosu, Britanya, Belçika, Fransa, İspanya ve İtalya'dan avukatlar tarafından Kasım, 1988'de kurulan PLG International Lawyers'ın tek Türk üye hukuk bürosudur. PLG, Avrupa'nın ilk birleşik uluslararası hukuk uygulamasıdır.

Sülün Sok. No:8 34330 1.Levent Beşiktaş / TÜRKİYE
Tel : +90 212 356 3210 (pbx) / +90 212 325 2307 (pbx)
Faks : +90 212 356 3213
E-posta : info@ozgunlaw.com
İnternet sitesi : www.ozgunlaw.com

Bizi Takip Edin!

